

Illustrer : periodiek voor de alumni van de Universiteit Utrecht

<https://hdl.handle.net/1874/404233>

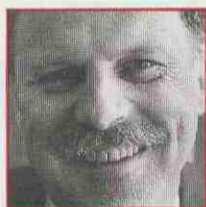
illustrer 4

De Sprong

Paulien Bakker, net afgestudeerd in de Cognitieve Kunstmatige Intelligentie. Wil het liefst meteen aan de bak.

2

De opinie

Willem Gispen over de grenzen van het hersenonderzoek.

4

Jan Nuchelmans

Handelsreiziger in de oude muziek.

7

Arbeidsmarkt

De universiteit ontplooit verschillende initiatieven om afstudeerders beter voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Alumni werken graag mee.

10-11

Utrechtse Minerva

Anna Maria van Schurman (1607-1678).

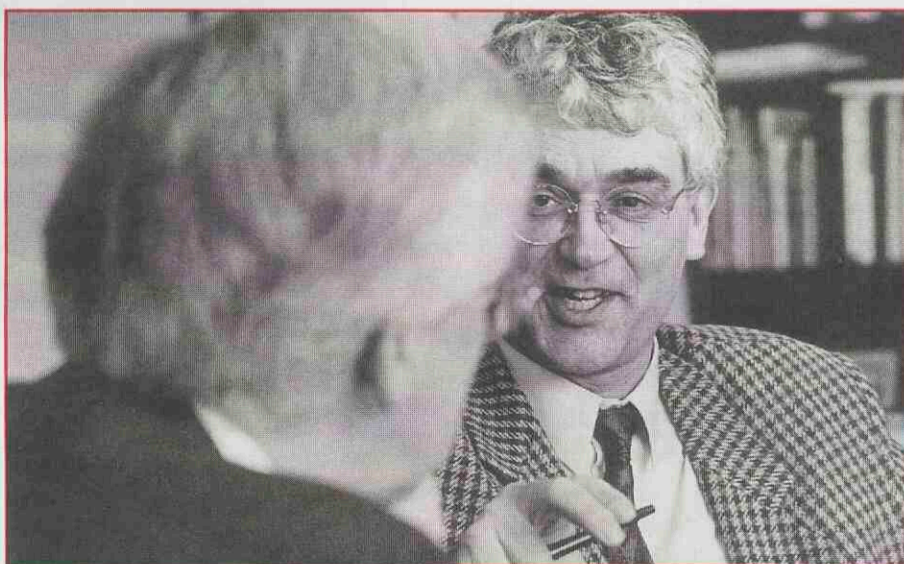
9

‘Oxford onder de Dom’ slaat aan

Vliegende start University College

De komkommertijd zal een handje hebben geholpen. En ook de heftige discussie rond de toelating van de briljante maar uitgelote scholiere Meike Vernooy tot de Rotterdamse Erasmus Universiteit. Feit is dat de bekendmaking, begin juli, van de Utrechtse plannen om een University College te beginnen moeiteloos de voorpagina's van alle kranten haalde en in de vele commentaren een welwillend onthaal kreeg. De eerste studenten én docenten hebben zich al aangemeld.

Een driejarige, geheel Engelstalige opleiding, met 600 studenten van wie een derde uit het buitenland. Die studenten wonen bij elkaar op een campus, krijgen onderwijs in kleine groepen onder stevige begeleiding, ze moeten gemotiveerd zijn en hard willen werken. Dat zijn de ingrediënten voor het Utrecht University College dat in september 1997 de poorten gaat openen. De studenten mogen rekenen op een hoogwaardige opleiding die hen in staat stelt in te stromen in belangrijke buitenlandse graduate schools. Het bachelorsdiploma dat wordt behaald in één van de drie interdisciplinaire vakgebieden (humanities, social science, science) biedt ook mogelijkheden om vervolgens een doctoraal-diploma te halen of te solliciteren naar een promotieplaats.

Bouwdecaan Adriaansens: "Ik zeg wel eens, een 9,6 is mooi meegenomen, maar je moet wél wat kunnen. Iemand als Meike Vernooy is welkom, maar ze moet wel een doorbijter zijn, Engels spreken en internationale ambities koesteren, anders heeft ze hier niks te zoeken."

Academische vorming

Prof. dr. Hans Adriaansens, tot voor kort decaan van de faculteit Sociale Wetenschappen, tekent namens de Universiteit Utrecht als bouwdecaan voor de vormgeving van de nieuwe en voor Nederland unieke onderwijsvorm. "Ik hoop op een stimulerende internationale gemeenschap waar studenten uit

verschillende richtingen met elkaar in gesprek zijn. De docent moet zijn studenten van haver tot gort kennen, de intensieve begeleiding komt voor rekening van een vaste groep jonge wetenschappers." Adriaansens denkt dat het Utrechtse initiatief de eerste gunstige reacties vooral heeft te danken aan die intensiteit van het onderwijs.

"Het College zal proberen om uit studenten te halen wat erin zit. Dat spreekt, denk ik, tot de verbeelding. Het begrip academische vorming staat centraal, we willen mensen stimuleren om hun eigen intellectuele weg te vinden." Het University College is niet, zoals hier en daar gesuggereerd, alleen voor rijkelui-kinderen en bollebozen. De studie is niet duurder dan een normale opleiding aan de universiteit. En wat de bollebozen betreft: scholieren met een gemiddelde van 9,6 op hun eindexamenslijst zijn niet per definitie geschikter dan scholieren met een 6,9. Motivatie, inzet en doorzettingsvermogen zijn minstens even belangrijk. (TG)

Verder in dit nummer

Nieuws	3
Unitas SR en SSR-NU	5
Summerschool	6
Economie	8
Wiskunde	13
Illustrerzake	14
Kwartaal	19

Aangetrokken handrem

Een paar jaar geleden bezocht ik de Hautes Etudes Commerciales, de topopleiding waar de Parijse bourgeoisie haar kinderen het liefst naar toe stuurt. Ik kwam er Laurent tegen, een serieuze, wat stille jongen. Alles lag voor hem klaar: de topfunctie in het bedrijfsleven, het hoge inkomen, de grote auto met telefoon, het appartement in Parijs en het huisje op het platteland. Maar hij twijfelde, zei hij. Was dat nou wel zijn leven? "Weet je wat het grootste probleem van Frankrijk is? De afstand tussen de elite en het gewone volk. Al die mensen van die elite-scholen zijn heel goed opgeleid. Maar als ze beginnen te praten, weet de gewone Fransman absoluut niet waar ze het over hebben", zei hij.

Ik moest aan Laurent denken, toen ik hoorde dat de Universiteit Utrecht een college wil stichten, een kleinschalig topinstituut voor slimme studenten. Meteen noteerde NRC-columnist J.L. Heldring verheugd dat Utrecht de lang verwaarloosde elite-vorming eindelijk ter hand neemt. Eenmaal verlost van het grijze-muizenonderwijs, kunnen de slimste studenten worden klaargestoomd om het land te leiden.

Maar wordt Frankrijk, met zijn speciale 'grandes écoles' voor topambtenaren, beter bestuurd dan Nederland? De stakeholders en demonstranten die het land afgelopen najaar lamlegden, vonden van niet. Over Engeland hoef ik het niet eens te hebben, ondanks Oxford en Cambridge. Harvard en Yale hebben van de Verenigde Staten geen land gemaakt, waar we erg jaloers op hoeven te zijn. Toch is het Utrechtse 'university college' een goed plan. In Nederland is de angst voor elitarisme zo groot dat begaafde studenten wordt gevraagd met aangetrokken handrem te studeren. Liever een matige universiteit dan een goede waar te weinig 'arbeiderskinderen' studeren. In deze traditie wordt onderwijs niet beoordeeld als onderwijs, maar als sociaal vehikel om een grotere maatschappelijke gelijkheid te bereiken. Maar ook de voorstanders van elite-instellingen beoordelen onderwijs allereerst op maatschappelijk nut. Zij willen de gelijkheidsideologie vervangen door een elitevormings-ideologie, die evenmin veel zal opleveren. Onderwijs moet als onderwijs beoordeeld worden. Ik hoop dat de studenten van het 'university college' een leuke, stimulerende tijd hebben. Een universiteit moet haar slimste studenten iets te bieden hebben. Wat het oplevert, zien we later wel.

Peter Giesen
redacteur
De Volkskrant

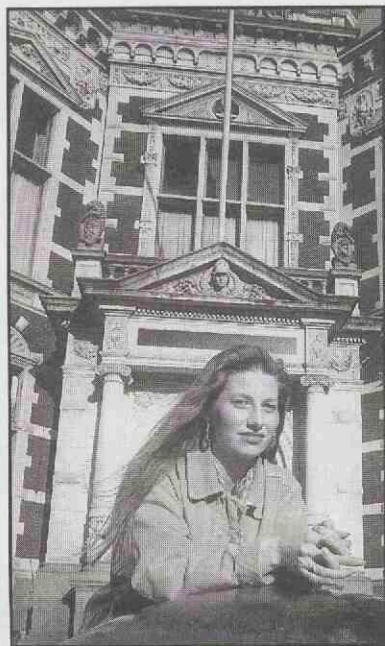

Rijk worden is geen slecht idee

De sprong

Net afgestudeerd. Wat nu?

Naam: Paulien Bakker (25)
Opleiding: Cognitieve Kunstmatige Intelligentie (CKI)
Afgestudeerd: 30 augustus 1996
Toekomst: Goed zijn in het vak

Natuurlijk heeft ook Paulien Bakker nagedacht over het maken van een wereldreis na haar studie Cognitieve Kunstmatige Intelligentie. Maar ze gaat toch 'gewoon' op vakantie dit jaar. En eigenlijk wil ze daarna het liefst meteen aan de bak. Het buitenland hoeft alleen als er ook wat te doen is.

Na het VWO wilde Paulien piloot worden, want jumbojets vond ze 'machtig'. Helaas kwam ze niet door de toelatingstest heen. Uit pure nieuwsgierigheid ging ze haar licht opsteken bij Cognitieve Kunstmatige Intelligentie. Op een voorlichtingsdag zag ze videofilms van automatische piloten en beweegbare poppen in de Efteling. Dat leek haar wel wat. Paulien raakte geboeid door zogeheten 'kennisvraagstukken'. Laten zien dat kennistechnologie belangrijk is. In haar tweede jaar wist ze al dat ze verder wilde in het kennismanagement. Hoe past een organisatie haar kennis toe en hoe wordt die beheerst? In het kader van haar afstuderen werkte ze bij Delta Lloyd in Amsterdam. Ze introduceerde daar de term kennismanagement en dat werd opgepikt. Of ze bij de verzekeraar zou willen blijven, weet ze niet. De vraag is meer of je onder begeleiding wilt werken of zelfstandig. Misschien gaat ze wel totaal iets nieuws doen. In de advisering bijvoorbeeld. Maar veel

praktische ervaring heeft ze nog niet. Bezorgd over haar toekomst is Paulien niet. Ze is ervan overtuigd dat ze wel een baan vindt. Het moeilijkste is of je in één keer de droombaan moet aanpakken of dat je meer moet opbouwen. Ze is in ieder geval van plan om behoorlijk wat sollicitaties de deur uit te doen. Eerst moet er een standaardbrief uit de pen rollen. Precies vertellen wat je wilt, zodat bedrijven weten wat ze aan je hebben. Paulien is gefascineerd door mensen die van niets uitgroeien tot iets. Mavo-leerlingen die uiteindelijk op de universiteit belanden. Dat zijn pas doorzetters. Daar kun je je aan optrekken. Maar goed, iedereen heeft wel iets dat je bewondert. Zelf is ze een perfectioniste, het is eigenlijk nooit goed. Waar ze over tien jaar wil zijn? Het liefst is ze dan partner van een adviesbureau op het gebied van kennismanagement. Maar je weet natuurlijk nooit wie of wat je op je weg tegenkomt. Misschien krijgt ze wel kinderen. In dat geval blijft ze wel werken. Paulien heeft één ambitie en dat is goed worden in haar vak. Mensen moeten wat aan haar adviezen hebben, zo simpel ligt dat. En een zekere erkenning zou ook wel aardig zijn. Maar ze hoeft geen beroemdheid te worden. Rijk worden is natuurlijk ook geen slecht idee. Het is mooi meegenomen als je met een goede baan een smak geld verdient. Misschien komt die wereldreis er dan toch nog van. (OvdW)

In deze rubriek een selectie uit recente feiten en cijfers betreffende de Universiteit Utrecht.

Feiten & cijfers: kerngegevens Universiteit Utrecht 1995

Bij de opening van het academisch jaar, op 2 september, verscheen het officiële jaarverslag 1995 van de Universiteit Utrecht. Daaruit de nevenstaande selectie van kerngegevens.

Tegelijk met het Jaarverslag 1995 heeft de Universiteit Utrecht het Ontwikkelingsplan 1997-2001 uitgegeven.

Van het jaarverslag 1995 is ook een populaire versie verschenen met de hoogtepunten van de universitaire ontwikkelingen over 1995, doorlopend tot aan de zomerperiode van 1996: het Jaarbeeld 95-96.

Lezers van *Illustrer* kunnen een exemplaar van deze uitgave bestellen bij de Universiteit Utrecht, afdeling In- en Externe Betrekkingen, Postbus 80125, 3508 TC, Utrecht, fax: (030) 2533685, e-mail: t.geurts@bur.ruu.nl.

Personeel (in personen)	
Wetenschappelijk personeel	2.665
OBP	3.318
Hoogleraren	371
Aio's	601
Eerstejaars	4.554
Ingeschrevenen:	24.536
Opleidingen	
Voltijd	48
Deeltijd	13
Leraren	18
Onderdelen	
faculteiten	14
diensten	11
KNAW-erkende onderzoekscholen waarvan UU penvoerder is:	19
Huisvesting	298.955 fno m2
Dissertaties	384
Examens 1994/1995	
propedeuse	3.458
doctoraal	3.191
beroeps	414
lerarenbevoegdheden	143
Financiën (in Mf)	
Rijksbijdragen	576,5
Collegegelden	53,4
Overige eigen inkomsten	202,3
Personele lasten	569,4
Materiële lasten	232,6
Exploitatiesaldo	30,2
Balanstotaal	913,9
Omvang algemene bedrijfsreserve + bedrijfsreserve onderdelen	150,6

Nederland een 'Delta of Knowledge'

"Overmoedige scheppingsdrang is een groot gevaar voor Nederland. Deze kan leiden tot vernietiging van bestaande kwaliteit en zelfs van topkwaliteit." In zijn rede bij de opening van het academisch jaar waarschuwde drs. J.G.F. Veldhuis, voorzitter van het college van bestuur van de Universiteit Utrecht, tegen tendenties om topkwaliteit van boven of van buiten af te willen opleggen.

Veldhuis is fel tegen het door sommigen geopperde idee om in Nederland enkele topuniversiteiten te creëren. Als dat gebeurt, zou Utrecht volgens Veldhuis zeker tot die topuni-

versiteiten behoren, maar toch vindt hij het voorstel schadelijk voor Nederland. "Niet alleen omdat de argumentatie ondeugdelijk is, (...) maar ook omdat het proces ter verwerking hiervan desastreuze gevolgen voor de Nederlandse kennisintensiteit zal hebben." Deze kennisintensiteit staat volgens de voorzitter onrustbarend onder druk. "Alle topkwaliteit aanwezig op de universiteiten moet daarom benut worden. (...) We kunnen de Nederlandse nadelen – klein en dichtbevolkt – ook tot voordelen maken. We moeten en kunnen Nederland tot 'Delta of Knowledge'

in Europa maken." Daarbij moet alle aanwezige talent worden benut, zodat afbraak van de Nederlandse kennisinfrastructuur wordt voorkomen.

In dat verband wijst Veldhuis op de initiatieven die er al zijn. "In de praktijk zijn er al vele samenwerkingen en verbindingen gegroeid, meer dan velen in beleid, politiek en bedrijfsleven weten." De opzet van de door minister Ritzen in het leven geroepen onderzoekscholen (de Universiteit Utrecht is penvoerder van 21 onderzoekscholen) is volgens Veldhuis een succes.

Nauwere samenwerking hogeschool en universiteit

Op 24 april ondertekenden de Hogeschool van Utrecht en de Universiteit Utrecht een raamovereenkomst voor nauwere samenwerking. In de komende jaren willen beide instellingen de samenwerking intensiveren op het gebied van facilitaire voorzieningen, onderwijs, selectie en verwijzing van studenten, en de profilering van Utrecht als studentenstad. Op diverse gebieden werken de universiteit en hogeschool in Utrecht al samen: studenten van de hogeschool en de universiteit kunnen gebruik maken van elkaars bibliotheken en van het nieuwe sportcentrum Olympos. Ook op onderwijsinhoudelijk gebied wordt intensief samengewerkt, onder meer door de uitwisseling van docenten.

Expertisecentra voor wiskunde-onderwijs en Duits

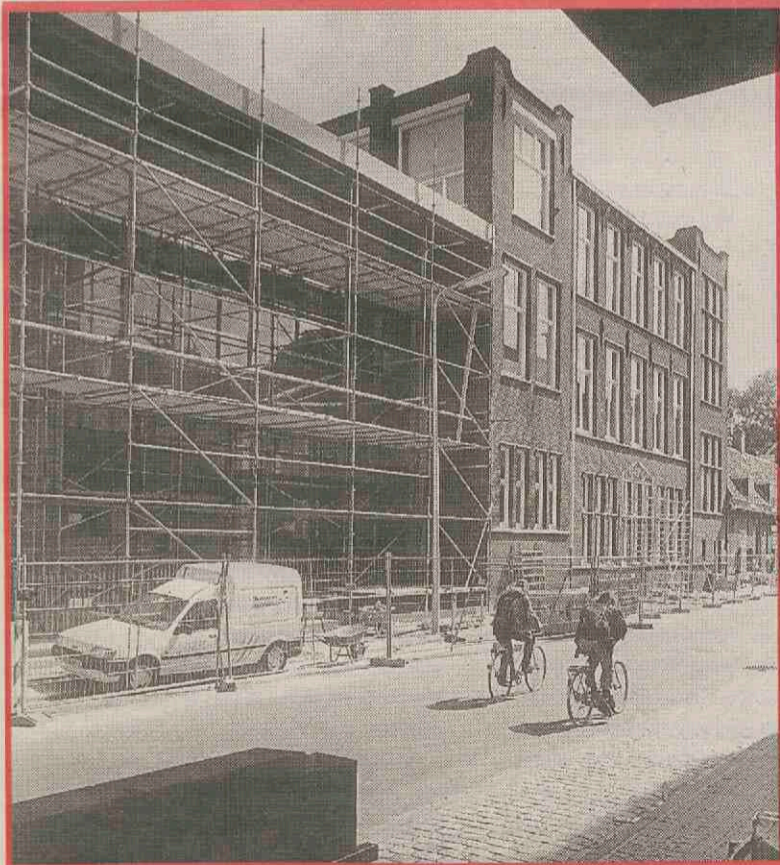
Op 20 september kreeg het Freudenthal Instituut van de faculteit Wiskunde en Informatica de formele status van nationaal expertisecentrum voor het reken- en wiskunde-onderwijs. Het instituut zal in de toekomst nog nadrukkelijker bij de ontwikkeling van reken- en wiskundeonderwijs voor vier- tot achttien-jarigen betrokken worden. Het Freudenthal instituut fungeert al jaren als het centrum op dit gebied; de nu verkregen status is de formele erkenning.

Het instituut is in 1971 opgericht en genoemd naar de grote inspirator voor het realistisch rekenonderwijs, prof. dr. H. Freudenthal. Half juni opende het Utrechtse expertisecentrum Duits haar deuren. Dit samenwerkingsverband tussen de faculteit Letteren, het IVLOS (dat de universitaire lerarenopleiding verzorgt) en de Hogeschool van Utrecht richt zich op het verbeteren van het onderwijs in het Duits in Nederland. Het werkgebied omvat onder meer tweetalige

middelbare scholen in de grensstreek, onderwijskundig wetenschappelijk onderzoek, het opzetten van een Duitstalige universitaire rechtenstudie en het leggen van contacten met uitgeverij van schoolmateriaal. Het centrum krijgt van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen tot 2000 jaarlijks een half miljoen gulden. De universiteit en de hogeschool leggen samen eenzelfde som op tafel.

Bijna één miljoen voor onderzoek volkshuisvesting

Het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer gaat een samenwerkingsovereenkomst aan met de Netherlands School of Housing and Urban Research (NETHUR). De Universiteit Utrecht is penvoerder van deze onderzoekschool op het gebied van de Ruimtelijke Wetenschappen. VROM stelt voor de eerste drie jaar van de overeenkomst een bedrag van 960.000 gulden ter beschikking. Volgens prof. dr. F.M. Dieleman, directeur van NETHUR, is de overeenkomst uitdrukkelijk bedoeld voor strategisch onderzoek op de middellange termijn. Het betreft met name de volkshuisvesting. De samenwerkingsovereenkomst heeft daarnaast tot doel de kennis- en informatieuitwisseling tussen NETHUR en VROM te bevorderen.

Universiteitsmuseum verhuist

Op 11 oktober opent staatssecretaris Nuis van onderwijs, cultuur en wetenschappen het nieuwe onderkomen van het Utrechtse Universiteitsmuseum. Het vroeg-20ste-eeuwse Botanisch Laboratorium in de Lange Nieuwstraat is ingrijpend verbouwd tot een expositiegebouw met allure, naar ontwerp van architect Koen van Velsen. Met de verhuizing van het museum naar de binnenstad heeft het Museumkwartier Utrecht er een mooie attractie bij. Binnen loopafstand kunnen uiteenlopende culturele rijkdommen worden bestudeerd en bewonderd. In het Universiteitsmuseum zal met name oude en moderne wetenschap worden getoond en episodes uit de universitaire geschiedenis. Zie verder Illustrerzake op pagina 14.

Gispen decaan van MFU

Prof. dr. W.H. Gispen is vanaf 1 augustus decaan van de Medische Faculteit Utrecht (MFU). Gispen vormt het faculteitsbestuur samen met twee andere WP'ers (Wetenschappelijk Personeel). Volgens het faculteitsreglement moeten ook één student en één OBP'er (Ondersteunend Personeel) deel uitmaken van het bestuur. De Faculteitsraad heeft echter besloten hiervan af te wijken, op voorwaarde dat de studenten en OBP'ers om advies gevraagd worden bij onderwerpen die voor hen belangrijk zijn.

Zonnetelescoop op La Palma

Dr. ir. R. Hammerslag van het Sterrenkundig Instituut te Utrecht heeft een zonnetelescoop ontworpen waarmee uitzonderlijk scherpe beelden te verkrijgen zijn. De zogeheten Dutch Open Telescope (DOT) is 29 juni op het Canarische eiland La Palma in gebruik genomen. De DOT is opgebouwd uit een ijle buizenconstructie en heeft geen beschermende koepel. Het voordeel van deze open constructie is dat de wind passeert met een minimum aan weerstand. Rondom de koepel van traditionele telescopen ontstaan altijd turbulente luchtstromen die het beeld vertroebelen. De nieuwe telescoop produceert zelfs bij windkracht 7 nog heldere beelden. Het toestel – 'een technisch huzarenstukje' volgens deskundigen – is gebouwd door het Utrechts Sterrenkundig Instituut in samenwerking met de Technische Universiteit Delft en met financiële steun van onderzoeksorganisatie NWO.

Nieuwe generatie anti-depressiva

Zevenenhalf miljoen gulden in de komende vijf jaar. Dat was de handtekening waard die algemeen directeur Van Ingen van het farmaceutische bedrijf Solvay Duphar medio juni zette onder de strategische alliantie tussen het Weesper bedrijf en de Universiteit Utrecht. Bundeling van fundamentele universitaire kennis en meer toegepaste expertise van Solvay Duphar moet leiden tot de ontwikkeling

van nieuwe geneesmiddelen voor lijders aan schizofrenie, depressies en angststoornissen. Het onderzoek zal zich voor een belangrijk deel concentreren op de cellulaire en moleculaire mechanismen die ten grondslag liggen aan het optreden van psychoses en depressies. De komende vijf jaar zullen de partners samen tien miljoen gulden in het onderzoek investeren. Het merendeel van het onderzoek zal

worden uitgevoerd door onderzoekers van de faculteit Farmacie en van het Rudolf Magnus Instituut van de faculteit Geneeskunde. Een kwart van het geld is bestemd voor onderzoekers van Solvay Duphar. Vorig jaar tekende de Universiteit Utrecht een soortgelijke overeenkomst met Glaxo. In de nabije toekomst wil de Universiteit Utrecht strategische allianties sluiten met onder meer Philips en Unilever.

Politiek frustreert hersenonderzoek

Angst is stilstand

Het hersenonderzoek is een doorbraak nabij, voorspelt prof. dr. Willem Hendrik Gispen. Maar de noodzakelijke, vernieuwende experimenten met transgene muizen of getransplanteerd embryonaal hersenweefsel zijn ethisch óók grensverleggend. Dat roept een grote maatschappelijke angst op voor het onbekende; de politiek is erdoor besmet en frustreert via overvoorzichtige wetten het onderzoek.

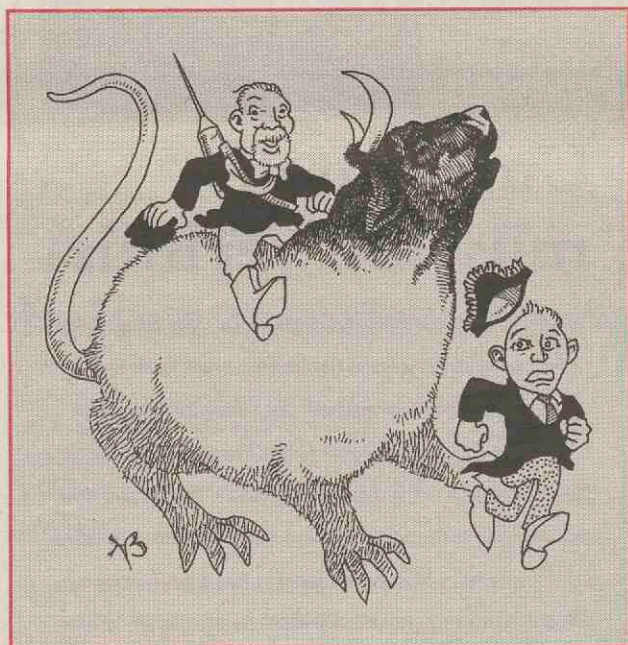
FRANS VAN MIEGHEM

“Volgens mij is het hersenonderzoek een fase genaderd waarin we kunnen gaan oogsten. We weten langzamerhand zo veel van de hersenen dat uitgekende behandelingsmethoden voor ziekten binnen handbereik komen. Zo'n revolutie kan zich ieder moment aandienen en tegelijk is ze niet te voorspellen. Dat is inherent aan wetenschap, maar de maatschappij heeft het er nog wel eens moeilijk mee. In dit werk zit je met een voortdurende afweging tussen ethiek en klinisch belang. Angst vind ik een slechte raadgever in die discussie. Als wetenschapper stel ik tegenover angst voor het onbekende juist nieuwsgierigheid. Dat is dé voorwaarde als je nieuwe ontdekkingen wilt doen. Als je nieuwsgierig door een vreemd huis loopt, kun je per ongeluk een verkeerde deur openmaken. Dat risico is niet te vermijden. Maar als je alle deuren angstvallig gesloten houdt, omdat er misschien een monster achter verborgen zit, zul je nooit vooruitgang boeken.”

Plasticiteit

“In het onderzoek naar het leervermogen en het geheugen hangt duidelijk een doorbraak in de lucht. Al in de jaren veertig formuleerde de Canadese psycholoog Hebb daarover een theorie: zenuwprikkels die passeren langs synapsen – schakelingen tussen zenuwcellen – zouden die tegelijk ook modificeren. Hebb noemde dat 'synaptische plasticiteit': de schakelingen geleiden na een prikkel beter of juist zwakker. Onder invloed van de prikkels uit allerlei zintuigen verandert het 'elektronische circuit' van het zenuwstelsel geleidelijk. Bij een groot aantal veranderde schakelingen zou dat leiden tot gedragsaanpassing van het individu: het leert iets. In de jaren zeventig werd voor de synaptische plasticiteit enige experimentele ondersteuning gevonden: in een vaak geprikkelde synaps waren onder de microscoop vormveranderingen te zien. Daarna is het twintig jaar stil geweest. Dat betekent allerminst dat het onderzoek heeft stilgestaan. Op moleculair gebied is er juist ontzettend veel vooruitgang geboekt, zij het dat het om losse brokken informatie gaat, die nog niet tot een compleet beeld hebben geleid. Na twintig jaar verborgen werk is het nu gewoon tijd voor een nieuwe sprong voorwaarts.

Ik zie dat bijvoorbeeld bij de zogeheten NMDA-receptor – een echt toverwoord onder hersenonderzoekers – waarvan de werking nu moleculair in kaart is gebracht. Het is een soort moleculaire schakelaar die een synaps aan of uit kan zetten. Hij reageert op prikkels door ter plekke calciumionen in de zenuw te laten en dat bewerkstelligt – via een paar tussenstapjes – dat de synaps een eventuele volgende prikkel versterkt doorzendt. Als je maar genoeg prikkels achter elkaar door een synaps stuurt, wordt die zelfmodificatie zelfs zo sterk dat je ook vormveranderingen ziet: de manier waarop twee zenuwuiteinden met elkaar vergroeid zijn, verandert. Onze kennis wordt steeds gedetailleerder. Maar als onderzoeksleider moet je tegelijk het verspreide en specialistische werk van de vele hersenonderzoekers in de wereld in één algemeen beeld blijven plaatsen. Juist uit overzicht komen verrassende nieuwe inzichten naar boven. In het geheugenonderzoek zijn misschien een paar nieuwe vindingen genoeg en dan kan het beeld ineens compleet zijn.”

Tekening: Niels Bongers

Parkinsonpatiënten

“Een erg interessante ontwikkeling, op een heel ander gebied, zijn de experimenten – onder andere in Zweden – met transplantaties van foetale hersencellen bij zware Parkinsonpatiënten. Die zijn niet meer met conventionele medicijnen te genezen. Daar zie je nu iets ongelooflijks: in die gedegeneerde hersenen gaan cellen plotseling nieuwe verbindingen aan. Het is ontzettend interessant om te onderzoeken hoe dat kan en of daar een behandeling op te baseren is. Maar er ligt ook een ethische vraag: mag je dat soort dingen wel doen? In Zweden is daar op een goede manier over gediscussieerd. Er is afgesproken welke toepassingen op dit moment geoorloofd zijn en er wordt veel nagedacht over de voorwaarden. Bijvoorbeeld wat betreft de herkomst

van het foetale weefsel. Mag je daarvoor geaborteerde foetussen gebruiken? Zelf heb ik geen antwoord op dit soort vragen; het is ook niet mijn onderzoek. Daar gaat het om: de bij een project betrokken onderzoekers moeten zelf de discussie met de maatschappij aangaan over de consequenties van hun werk. Dan zien ze vanzelf of bepaalde grenzen overschreden worden. Maar het is niet van tevoren in richtlijnen te vatten; dan dood je alle inventiviteit. Een angstblokkade, dat is waar wij hier in Nederland mee zitten. Die nieuwe regels over transgene dieren moeten echt veranderen, anders komt veel onderzoek tot stilstand. De affaire 'stier Herman' heeft ons geen dienst bewezen; die is naar buiten gekomen als een commercieel iets en dat heeft een werkelijke discussie over de ethische grenzen in het medisch onderzoek verhinderd. Nu zitten we binnenkort met een verbod waarop we voor elk geval apart ontheffing moeten vragen. Ik denk dat het 'nee, tenzij' principe heel goed is te vervangen door een 'ja, mits', zolang het risico dat je te ver gaat maar

beheersbaar blijft. Stel dat je aanwijzingen hebt dat een ziekte als epilepsie te maken heeft met een defecte receptor, die bij normale werking een remmende invloed heeft op het aantal zenuwimpulsen. Het defect zou de explosie van excitaties bij een epilepsie-aanval kunnen verklaren. Wat wil je graag doen om zo'n hypothese te bewijzen? Je wilt het gen voor die receptor in een 'knock-out muis' onklaar maken en kijken of je epilepsie genereert; dan heb je het bewijs. Maar met die nieuwe wet kan dat niet meer. Een ander voorbeeld: er is het vermoeden dat bij epilepsie de glutamaataafgifte

te hoog is. Dat kun je natuurlijk meten, maar daar word je niet veel wijzer van. Je moet juist te weten komen welke eiwitten verantwoordelijk zijn voor die verhoging. In gist kun je die eiwitten één voor één uitschakelen, maar in hersenweefsel van muizen mag het straks niet meer. Moeten hersenonderzoekers dan maar naar gist gaan kijken? De rest van de wereld ziet ons al aankomen.”

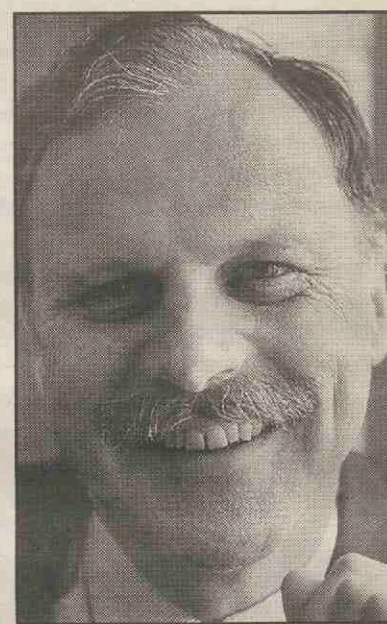
Pressiegroepen

“Nogmaals, er moet een voortdurende discussie zijn tussen de wetenschapper en de maatschappij. Maar de standpunten zijn van tevoren vaak al zo zwaar onderstreept. Politici zijn onvoldoende op de hoogte van de betekenis van dit soort nieuwe technieken; het electorale is voor hen té belangrijk. We staan op het punt om de mechanismen van een aantal

De opinie

Een wetenschapper laat zich kritisch uit over de grenzen en fundamenteën van zijn vakgebied. Wat is mogelijk, wat is wenselijk?

Naam: prof. dr. Willem Hendrik Gispen (53)
Functies: o.a. directeur van het Utrechtse Rudolf Magnus Instituut voor Neurowetenschappen, decaan faculteit Geneeskunde

belangrijke ziekten op te helderen. Therapieën hoeven dan niet langer gebaseerd te zijn op het feit dat ze min of meer toevallig blijken te werken: we kunnen behandelingen rationeel verfijnen, omdat we precies weten welke onderdelen van het zenuwstelsel we beïnvloeden. We kunnen en moeten nu geweldig investeren om straks minder patiënten in de bedden te hebben. De politiek van zoiets overtuigen is tot nu toe heel moeilijk gebleken. Ik weet ook niet hoe we dat kunnen veranderen. Kamerleden moeten meer van wetenschap af gaan weten. Anders komt er nooit een gelijkwaardige discussie en trekken pressiegroepen dankzij hun ongecompliceerde verhaal altijd aan het langste eind. Wetenschappers zijn in ieder geval al een heel eind uit hun ivoren toren afgedaald; we zijn bereid dingen uit te leggen. En toch blijft er die communicatiebarrière, hè. De manieren van denken zijn zo verschillend. Ze vragen me wel eens voor scenario-commissies die het wetenschappelijk onderzoek en de bestedingen voor de komende jaren inkleurden. Dat vind ik zoiets moeilijks. Wetenschap is niet te voorspellen. De dingen die wij nu in dit laboratorium doen, had ik tien jaar geleden echt niet kunnen voorspellen.”

Reünisten staan paraat

Tussen de Hemel en de Hel

Het gaat goed met de reünistenverenigingen: de slapende leden worden wakker en halen de banden met de bakermat aan. Voor de studenten van nu vormen ze een nuttige bron van kennis en contacten. Vertegenwoordigers van Unitas SR en SSR-NU aan het woord.

NICO VOLKERTS

Het wapenschild boven de deur verleent het statige oude pand aan het Lucas Bolwerk een kalme waardigheid. Maar achter de zware deur heerst chaos. Brokken puin, plastic en planken liggen verspreid over de vloer. "Let er maar niet op", zegt Charlotte Folgering, rector van Unitas SR, verontschuldigend. "We zijn aan het verbouwen."

De slag lijkt aan de bestuurskamer voorbij te gaan. De opeenvolgende senaten kijken onverstoorbaar vanuit hun netjes gerangschikte lijstjes de kamer in. Elk jaar, bij het aantreden van de nieuwe senaat, schuiven ze een plaatsje op. "Ik heb nachtmerries gehad van het verhangen van die lijstjes", zegt Folgering. "Nu mag een ander dat doen." Vlak voor de lustrumviering in november draagt ze het rectorchap over, om zich volledig aan het laatste jaar van haar studie Amerikanistiek te wijden. "Ik heb een tijdje gedacht 'ik organiseer dit allemaal en een ander gaat met de eer strijken', maar aan de andere kant is het ook wel lekker om straks zonder verantwoordelijkheid aan de festiviteiten deel te nemen."

Houvast

Bij het komende lustrum zal lungit iunctos, de reünistenvereniging van Unitas, niet ontbreken. Jarenlang was er nauwelijks contact, maar sinds het begin van de jaren negentig worden de banden met Unitas weer aangehaald. Yvonne Jansen-Linse is vanaf 1994 voorzitter. "Het is een manier om contact te houden met een wereld die heel belangrijk is geweest. Je studententijd is een hele korte, maar intensieve periode. Het zijn bijzondere jaren." Voor de studerende leden van Unitas is de reünistenvereniging een vaag begrip. Jansen: "De meesten worden na hun studie wel lid, maar je ziet niet veel van ze. Ze gaan carrière maken, zijn met andere dingen bezig. Later komen ze weer terug."

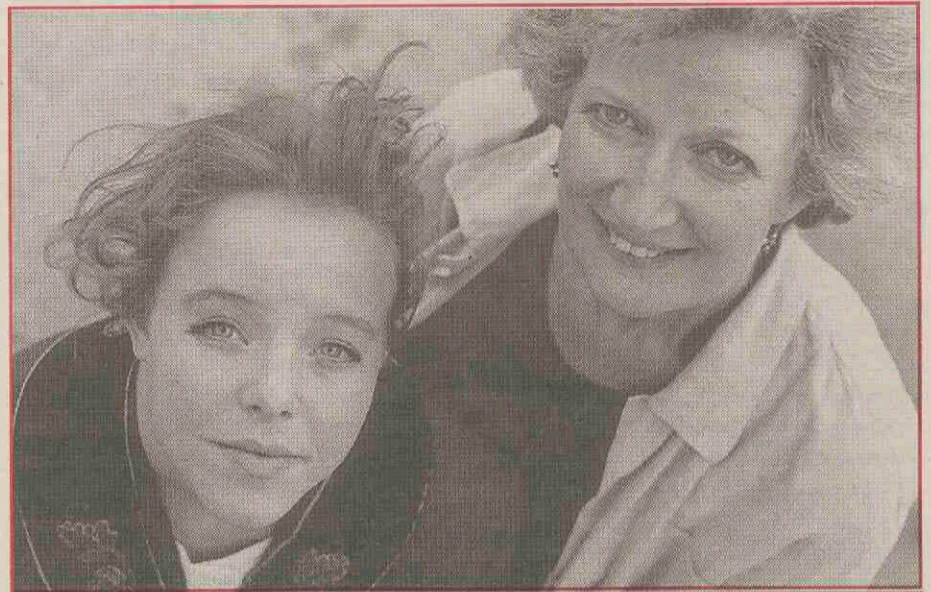
Jansen studeerde eind jaren zestig psychologie in Utrecht. Wat haar aantrok in Unitas waren de tradities en de hechte structuur. Diezelfde waarden trokken Folgering aan. "Veel tradities zijn gebaseerd op hele normale regels van fatsoen. Toen ik die hoorde dacht ik meteen aan mijn ouders." Volgens Jansen is er ook een andere traditie. "Die uit zich in liederen, feestdagen en de manier van dingen vieren. Ik vind dat nog steeds aantrekkelijk. Toen ik in Utrecht kwam studeren, was er niets. Je moest wel lid worden. Nu zijn er al die kroegen in de stad. Er zijn zo veel uitgangsmogelijkheden, gezelligheid kun je

overal vinden. Maar een studentenvereniging biedt blijkbaar toch iets extra's. Misschien een beetje houvast, een eigen identiteit." Folgering: "Lid ben je voor het leven; we zijn erg close. Het streng besloten karakter van Unitas bevordert dat. Het is een van de drie grondslagen van Unitas. Doel bij de oprichting was een gemengde vereniging met een lage financiële drempel, op voet van gelijkheid."

Netwerk

Vanaf de oprichting in 1911 zetelde in elke senaat wel een dame, maar dan toch vooral om de koffie in te schenken. "Ook toen ik studeerde was er verschil", geeft Jansen toe. "Wij moesten om 12.00 uur 's avonds weg. Dat kwam niet voort uit ongelijkheid, het was een soort bescherming. Beneden had je de Hel, dat was een plek waar alleen jongens kwamen. In het midden kwamen jongens en meisjes. Boven was de bar alleen voor meisjes. Dat heette de Hemel. Wij vonden dat verschil niet vreemd. Je moet dat ook niet met nu vergelijken. De verhoudingen lagen toen anders. De meisjes nu zijn heel actief, ze zijn zeker van hun plek."

De positie van Folgering illustreert dat. Kreeg Unitas tien jaar geleden de eerste vrouwelijke rector, Folgering is nu al de vijfde. "Als ik één ding heb geleerd in dit jaar is het dat er zo veel mensen met Unitas bezig zijn. Ik was in het begin wel eens benauwd dat mijn rectorchap het faillissement zou betekenen.

Unitas viert in november haar 17e lustrum (zie ook Illustrerzake, pagina 18). Charlotte Folgering, rector van Unitas (l) en Yvonne Jansen-Linse, voorzitter van lungit iunctos (r).

Maar je staat er nooit alleen voor." Deze betrokkenheid is volgens Folgering ook bij de oud-leden te vinden. "Als bestuur zaten we met vragen over de wijzigingen in de ziektewet in verband met ons eigen personeel. Daarvoor konden we bij oud-leden terecht. Ook helpen oud-leden bij de verbouwing en soms treden ze op als stage-coördinator." Jansen: "Die steunende functie is enorm. We beschikken over een waardevol netwerk." In getal (ruim drieduizend) overtreffen

de reünisten de leden (rond de duizend). Jansen hoopt dat er velen meedoen aan de intocht ter gelegenheid van het 17e lustrum. "Bij het vorige lustrum is die intocht voor het eerst sinds jaren weer gehouden. We gaan in optocht met muziek en jaarborden." Folgering zal ook ooit wel reünist worden, denkt ze. Maar voorsnog is ze meer bezorgd over de vierjarige studiefinanciering en de vraag of iemand dan nog tijd heeft om in de vereniging te steken.

Een baan voor de vereniging

De sociëteit is verlaten. Op de bar en de lage tafeltjes staan lege glazen. De asbakken zijn vol. Comfortabele leunstoelen staan in een gezellige halve kring om de ... centrale verwarming.

De leden van SSR-NU zijn op vakantie of werken. Maar aan alles is te zien dat het hier kort geleden erg gezellig was. "We moeten nog opruimen", zegt Martin Brederoo. Het klinkt niet als een verontschuldiging. Het is een simpele vaststelling. De student Sociale Geografie is praeses van SSR-NU, een van de kleinste studentenverenigingen in Utrecht. Aan de muur hangt het vaandel, met daarop het oprichtingsjaar 1906. "Maar het vaandel is van later datum; het komt voor het eerst voor op een foto uit 1939", zegt Brederoo. Zo oud is SSR-NU bij lange na niet, en toch eigenlijk ook wel. Societas Studiosorum Reformatorum, de studentenvereniging 'met de bijbel als richtsnoer voor het leven', raakte in de turbulente jaren zestig het spoor enigszins bijster. Ook niet-studenten konden lid worden, het christelijke karakter werd steeds meer losgelaten en SSR tooide zich voortaan met de toevoeging J(onger) V(ereniging). Niet iedereen was het daarmee eens en een klein groepje ging door of begon opnieuw – het is maar hoe je het bekijkt – met de oude naam, zij het met de toevoeging NU:

Nieuwe afdeling Utrecht. Het oude pand bleef in handen van SSR-JV (later opgegaan in Ekko), maar het vaandel werd uit de boedelscheiding gered. Daarmee begon een zwerftocht die de steeds weer uit haar jasje groeiende vereniging in 1981 naar het pand Oude Gracht 32 voerde.

Uitzendbureau

Klaas Jan de Vries heeft die verhuizing net meegemaakt. Hij studeerde in Utrecht Klassieke Talen ('oude stijl'), is oud-lid van SSR-NU en voorzitter van de reünistenvereniging. "De meeste leden gingen een paar weken werken via een uitzendbureau om het pand te kunnen bekostigen", herinnert hij zich. "Dat was toen iets makkelijker", voegt hij toe, doelend op de toegenomen studiedruk. "Die betrokkenheid is gebleven", zegt Brederoo beslist. "Elk jaar houden we een werkactie. Dan vragen we de leden een paar dagen te werken en het geld dat daarmee wordt verdiend aan de vereniging te geven."

Met 160 leden is de reünistenvereniging nauwelijks groter dan de studentenvereniging. Een ongebruikelijke verhouding, maar verklaarbaar door de splitsing in de jaren zeventig. De Vries: "De oude SSR heeft een reünistenvereniging van zo'n 400 leden. Dat is een hele actieve club.

Elk jaar houden ze een congres." De oud-leden van SSR-NU kwamen er pas in de jaren negentig toe elkaar regelmatig in verenigingsverband op te zoeken. Het bestaansrecht van een reünistenvereniging wordt volgens De Vries gevoed door de wens elkaar nog eens te zien, te horen hoe het gaat. "Maar het gaat niet alleen om gezelligheid. De vorming en vriendschap die bij SSR-NU een belangrijke rol speelt, willen we in het beroepsleven voortzetten. Maar dat komt tot op heden nog wat minder uit de verf." Minstens één keer per jaar is er een reünie. "Dan gaan we samen eten, of organiseren we een cabaret of een lezing. Liefst door iemand van SSR. Laatst hadden we een bandje dat geheel uit oud-leden bestaat."

Kracht

Als bestuurlijk van de jonge generatie heeft Brederoo regelmatig contact met de vertegenwoordigers van de oude garde. "Maar", denkt hij, "de meeste leden zegt het niet zoveel." "Je kunt moeilijk verwachten dat ze enthousiast zijn", lacht De Vries. "Ze zijn met andere dingen bezig. En na de studie is het logisch dat ze in eerste instantie aan hun baan denken." Maar hij blijft optimistisch. "Het mooiste is als mensen direct lid worden."

vervolg op pagina 6

Summerschool in Utrecht

Op vakantie en nog wat opsteken ook: dat is de essentie van de summerschool. In Europa neemt de belangstelling voor deze cursussen toe. De Utrechtse faculteit Geneeskunde heeft al de nodige ervaring.

LEX LINSEN

"Vier uur was het gisteravond", zegt Hala Babiker. "Als je niet oppast ben je aan het eind van de week ziek", plagen haar medestudenten. Een gulle lach is het antwoord. Babiker is allesbehalve een bedeesde moslimvrouw. Ze is een slimme Soedanese schoonheid die je door haar tongval gemakkelijk voor een modieuze Amerikaanse houdt. Niet verwonderlijk, want ze heeft overal gewoond behalve in Soedan. Nu studeert ze medicijnen in de Slowaakse plaats Martin. Daarvoor deed ze psychologie aan de Amerikaanse universiteit in Cairo en woonde ze onder meer in de Verenigde Staten. Met 27 anderen volgt Babiker in juli bij Geneeskunde de summercourse 'Principles and Practices of Infectious Diseases'. En dat bevat haar uitstekend, net als de Noor Øystein Eskeland, die in het Zweedse Lund studeert, en de Sloveense arts dr. Janja Prah uit Ljubljana. Eskeland vindt Utrecht vergelijkbaar met Lund. De Nederlanders frapperen hem. "Iedereen spreekt heel gemakkelijk Engels en de jongens bij mij in huis betrekken me bij alles wat ze doen, dus ik zit al aardig in het studentenleven."

Voor Janja Prah en Hala Babiker zijn de verschillen groter. Ze verbazen zich over de grote, lichte ziekenhuisgebouwen en vergapen zich aan de moderne apparatuur. Thuis is het allemaal veel eenvoudiger. Verder treft het hun

dat studenten samen met artsen en docenten kunnen eten en praten. "Bij ons zit je altijd apart en kun je echt niet zomaar een hoogleraar aanspreken", verzekert de Sloveense. "Ook inhoudelijk hoor ik hier andere dingen. Wij behandelen aids alleen met AZT, terwijl jullie een mix van drie preparaten gebruiken. Dat blijkt veel beter te werken, dus dat ga ik thuis ook doen, tenminste, als we de spullen kunnen krijgen."

Netwerk groeit

Positieve geluiden dus. Volgens Ilona Paschedag, stafmedewerker internationalisering bij de faculteit Geneeskunde, is dat niets bijzonders. "Voor studenten uit Oost-Europa en de Derde Wereld is alleen al de open academische sfeer in Nederland een ervaring apart, dus thuis maken die de nodige reclame. Vooral Polen komen veel, want daar trokken we al vroeg deelnemers. We zijn nog niet tevreden, want we willen meer mensen uit Amerika, Groot-Brittannië en andere Westeuropese landen. Daar liggen voor ons de interessantste faculteiten om studenten mee uit te wisselen. Maar Amerikaanse universiteiten organiseren zelf al veel summerschools en Britten richten zich alleen op Engelstalige landen. Op onze posters, brochures en advertenties reageren ze in ieder geval niet zo sterk als Oost-Europeanen."

Aan de kwaliteit van het aanbod ligt het niet. Al zeven jaar organiseert de faculteit Geneeskunde samen met het Academisch Ziekenhuis Utrecht een summerschool over telkens een ander onderwerp waarin de Utrechtse geneeskunde sterk is: in 1994 over atherosclerose en vorig jaar over oncologie. "Voorlopig zijn onze mogelijkheden nog niet uitgeput", stelt Paschedag. "Naast deze summerschool organi-

seren twee vakgroepen elk een masterclass." De hoge kwaliteit van de cursussen heeft effect. Eenderde van de summerschoolcursisten informeert vroeg of laat of ze in Nederland verder kunnen studeren of onderzoek mogen doen; twintig procent van de deelnemers komt terug voor een stage, voor nóg een summerschool of om samenwerking tot stand te brengen. Paschedag: "Ons netwerk groeit immens. Een niet te onderschatten factor is het sociale programma tijdens de summerschools. Mensen verkennen samen Nederland en beleven natuurlijk van alles. Dat schept een blijvende band die altijd een beetje onder een Utrechts gesternte staat. De effecten zijn niet

goed hard te maken, maar het kweekt sympathie en een blijvend positieve associatie." De trips maken inderdaad indruk. Zo zijn de deelnemers afgelopen weekend over het wad van Schiermonnikoog naar Rottumeroog gelopen. Een unieke ervaring vinden Babiker, Prah en Eskeland. Doodmoe, maar zeer voldaan kwamen ze ervan terug. "Eigenlijk zouden we elkaar volgend jaar weer moeten zien," meent Babiker. Waarop Eskeland met een glimlach zegt dat hij met een paar mensen al in Nicaragua heeft afgesproken. 'Great' vindt ze dat. Ze ziet het al helemaal voor zich. Met de sfeer zit het snor. Zo te zien wordt het nog vaak laat deze week.

Utrecht Summerschool

De Universiteit Utrecht organiseerde deze zomer met de Hogeschool voor de Kunsten 21 summerschools. De UU nam er 17 voor haar rekening en de Hogeschool 4.

Verdeling over de faculteiten:

Diergeneeskunde	4
Geneeskunde	3
Letteren	7
James Boswell Instituut	1
Scheikunde	1
Ruimtelijke Wetenschappen	1

Eén summerschool, waar Sociale Wetenschappen aan deelneemt, rouleert langs enkele Europese universiteiten. Aan die cursus doen ook buitenlandse docenten mee. Dit jaar deden 500 cursisten mee aan Utrechtse summerschools. Doorgaans trekken cursussen 10-35 deelnemers, meestal Europeanen en Amerikanen.

De Universiteit Utrecht startte met summerschools als ruilmiddel om buitenlandse stageplaatsen voor Utrechtse studenten te krijgen. Zo'n uitwisseling bestaat nu met vijf Europese en één Amerikaanse universiteit.

Utrecht biedt zeer algemene cursussen aan zoals 'Dutch Society and Cultures' en zwaar specialistische, zoals 'Infrared Spectroscopy'. Er zijn plannen om het tussensegment uit te breiden met algemene cursussen zoals scheikunde en biologie, en om binnen summerschools meer keuzemogelijkheden te creëren.

Meer informatie

Alumni kunnen ook deelnemen aan de summerschools. Het aanbod staat binnenkort op internet (<http://www.ruu.nl>). U kunt zich ook opgeven voor een brochure bij de afdeling Internationale Samenwerking (e-mail secc@is.ruu.nl of fax 030-2537550).

vervolg van pagina 5 SSR-NU

Daarom houden we het lidmaatschap laag, vijftien gulden per jaar." Brederoo is wel overtuigd van de voordelen. "We kunnen uit het bestand putten voor lezingen; de bereikbaarheid van oud-leden neemt toe. Dat is de kracht van de reünistenvereniging." De Vries, bescheiden: "Onze vereniging heeft concreet geholpen door een stand te betalen op de EO-jongeredag. Dat heeft SSR-NU een aantal leden opgeleverd." "En destijds hebben de reünisten de aankoop van dit pand voor een deel gefinancierd", merkt Brederoo op.

Wenteltrap

Het pronkstuk van het gebouw is de kelder, die Brederoo vol trots laat zien. De metersdikke middeleeuwse muren vormen een ideale isolatie voor luidruchtige feesten. Tegen de muur zijn de resten van een oude stenen wenteltrap zichtbaar. Zo heeft de jonge vereniging toch wat geschiedenis in huis. Eensgezind poseren praeses en voorzitter even later in de tuin voor een foto. "Kunnen jullie nog een kopieerapparaat gebruiken?" vraagt De Vries, terwijl de fotograaf hem in de gewenste houding dirigeert. "Dat denk ik wel", zegt Brederoo.

SSR-NU viert in oktober/november haar 18e lustrum (zie ook Illustrerzake, pagina 18). Martin Brederoo, praeses van SSR-NU (l) en Klaas Jan de Vries, voorzitter van de reünistenvereniging (r).

Tussen Utrecht en Parijs

Handelsreiziger in de oude muziek

Jarenlang was Jan Nuchelmans de onbetwiste programmeur van het Utrechtse Festival Oude Muziek. Tot het bestuur hem een jaar geleden 'degradeerde' tot adviseur. Het Conservatorium van Parijs wist zijn kwaliteiten beter te waarderen en benoemde hem daarop tot hoofd afdeling oude muziek. Als een geboren handelsreiziger in de oude muziek pendelt hij wekelijks tussen Utrecht en Parijs.

FRANS VAN MIEGHEM

"Er zijn talloze redenen om voor het Festival Oude Muziek te blijven werken", zegt Jan Nuchelmans, die in de jaren zeventig in Utrecht Muziekwetenschap studeerde. "Ik ben er in vijftien jaar mee vergroeid." Nuchelmans werd vorig jaar gedegradeerd van festivalprogrammeur tot artistiek adviseur van de Brit Simon Mundy. Die was van buitenaf aange trokken als algemeen directeur. Nuchelmans stak zijn teleurstelling toen niet onder stoelen of banken. "Het is toch raar om hier een Engelsman aan te stellen, die bovendien geen oude-muziekspecialist is."

Inmiddels is bekend dat Mundy in het Nederlandse subsidiewereldje zijn draai niet kon vinden; hij stapte begin juli op. Het programma van het vijftiende festival, dat begin september plaatsvond, kwam dan ook voor een groot deel uit Nuchelmans' koker. Hij vertelt in geuren en kleuren over de twee hoofdthema's: psalmen en de Duitse zeventiende-eeuwse componist Heinrich Schütz. "Die psalmen zijn gewoon een parel in het festival", zegt Nuchelmans enthousiast. Het zijn ongelooflijk mooie teksten en er is fantastische muziek op gemaakt." Vijftien psalm-concerten waren er tijdens het festival te horen. Directe aanleiding was de tentoonstelling rond oude Europese manuscripten in Museum Catharijneconvent, met als middelpunt het Utrechts Psalter. Dit negende-eeuwse manuscript van de honderdvijftig psalmen is normaal gesproken veilig weggeborgen in de Utrechtse universiteitsbibliotheek.

Ook bij het thema Schütz komen de universiteit en het festival samen. Op 5 september was er in samenwerking met de vakgroep Muziekwetenschap een studiedag rondom deze componist. "Zulke initiatieven passen goed in het festival", zegt Nuchelmans, die een grotere rol ziet weggelegd voor zijn voormalige universiteit. Ze is trouwens ook sponsor van het festival en levert onder andere concert- en repetitieruimtes, waaronder de aula van het Academieggebouw. Een zestigtal studenten werkt als vrijwilliger mee aan kaart- en programmaverkoop.

Kwaliteitscontrole

Zeventien jaar na zijn afstuderen heeft Nuchelmans vooral op wetenschappelijk vlak contact met de universiteit. "Ik noem mezelf wel eens toegepast musicoloog", grapt hij. "Ik zorg dat de muziekwetenschap in praktijk gebracht wordt." Dan serieus: "Nee, ik voel

me daar echt verantwoordelijk voor. Ik probeer wetenschappelijke leugens te voorkomen. Een modern kamerorkest dat met oude muziek aan de gang gaat, vind ik bijvoorbeeld een eerste klas onwaarheid. Zelfs het gebruik van oude instrumenten is geen garantie voor een uitvoering in authentieke stijl."

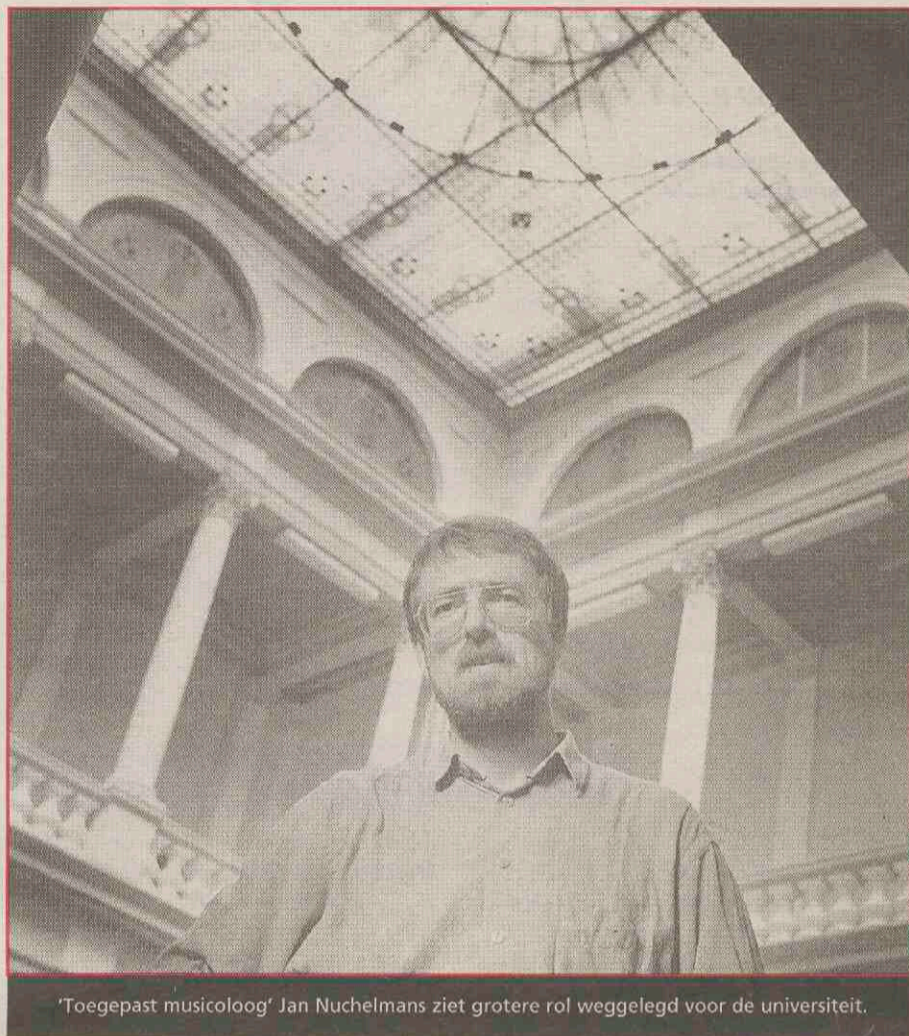
Vóór solisten en ensembles op het Festival Oude Muziek mogen spelen, onderwerpt Nuchelmans ze aan een strenge kwaliteitscontrole. "Dat levert soms conflicten op, ook met alom bekende musici. Maar we moeten erop toezien dat het zo authentiek mogelijk is. Water bij de wijn doe je toch al, want hoe ze in die tijd speelden is nooit meer exact te achterhalen."

"Ik heb veel van dit soort beoordelingswerk voor het festival gedaan. Dat betekent de hele wereld afreizen om naar musici te luisteren en met ze te praten. Het waren tropenjaren, want daarnaast gaf ik in het begin nog veel les. Soms nam ik op een vrijdagmiddag na mijn lessen aan het Amsterdamse conservatorium de trein naar Schiphol, deed mijn leskoffertje in een kuis en vertrok. Als ik dan op maandagmorgen terugkwam, pakte ik het koffertje weer uit de kuis en ging naar het conservatorium in Den Haag om dáár les te geven. Zoiets is twee keer leuk en daarna denk je: ik ben ook helemaal gek ook."

"Dat afstropen van concertzalen was natuurlijk wel goed voor het festival. Als ik ergens opdook zeiden ze: daar heb je die malloot uit Utrecht weer; zo werden we overal bekend." Door zijn drukke leven komt Nuchelmans nauwelijks aan musiceren toe. Maar als hij dreigt te verdrinken in de hoeveelheid werk neemt hij thuis nog wel eens zijn toevlucht tot zijn lievelingsmuziek: zeventiende-eeuwse orgelwerken, waarbij hij zich moet behelpen met een piano. "Ontspanning kun je dat niet noemen; het is meer een ontsnapping. Voor ik met iets belangrijks aan de slag ga, moet ik even helemaal leeg worden."

Telefoontje

Tijdens zijn jeugd jaren in Roermond speelde Nuchelmans voornamelijk blokfluit. De meeste muziek voor dat instrument is vóór de romantiek geschreven en dat zette hem automatisch op het spoor van de oude muziek. Wat hem naar Utrecht lokte was echter zijn fascinatie voor orgels en orgelmuziek. Hij had namelijk een boek over Brabantse orgels van de Utrechtse orgelspecialist Maarten Albert Vente op de kop getikt. "Ik dacht dat dat mijn specialisme zou worden. Eenmaal in Utrecht was ik binnen een half jaar met allerlei andere dingen bezig." Nuchelmans herinnert zich de legendarische colleges van Eduard Reeser: drie uur in een donkere collegezaal met de docent achter de piano en een student-assistent achter een diaprojector die de corresponderende partituur blad voor blad levensgroot aan het publiek voorbij liet trekken. Inspirerend was het bloeiende muziekleven onder de studenten Muziekwetenschap. Nuchelmans was in 1974 mede-oprichter van het ensemble 'Camerata Trajectina', dat nog steeds bestaat en regelmatig in het buitenland

'Toegepast musicoloog' Jan Nuchelmans ziet grotere rol weggelegd voor de universiteit.

optreedt. In het Utrechts Studenten Koor leerde Nuchelmans zijn latere lievelingswerken de Passionen, de Hohe Messe en het Weihnachtsoratorium van Bach kennen. "Over wetenschappelijke leugen gesproken: we deden dat met honderdvijftig man, dat is natuurlijk veel te veel; Bach gebruikte hooguit twintig zangers. Toch is die koorervaring voor mij ontzettend belangrijk geweest: toen heb ik de noten leren kennen en ben ik intens van die muziek gaan houden."

Het Festival Oude Muziek ontstond uit een concertserie die Nuchelmans in 1976 samen met medestudent Louis Grijp startte. Vijf jaar later was die serie door gebrek aan belangstelling vrijwel doodgebloeid, maar Nuchelmans had inmiddels contacten opgebouwd met het splinternieuwe muziekcentrum Vredenburg. "Af en toe kreeg ik een telefoontje als ze een advies voor hun programmering nodig hadden." Zo ontstond in 1981 het idee om de kwijnende serie in één weekend te concentreren, in Vredenburg, samen met een markt voor oude-muziekinstrumenten en bladmuziek. "Met de mogelijkheid meerdere concerten te bezoeken hoopten we dat ook publiek van buiten Utrecht de moeite zou nemen om te komen." Het bleek een schot in de roos: er kwamen tweeduizend bezoekers.

Parijs

Dat succes wekte de interesse van Frans de Ruiter – toen directeur van het Holland Festival – die op zoek was naar een Utrechts deelprogramma. Zo kwam er in 1982 een tien-

daags festival, op meerdere locaties, met zo'n vijftienduizend bezoekers. Utrecht als oude-muziekstad was geboren. Inmiddels komen er jaarlijks ruim zeventigduizend bezoekers naar het festival en is er een hele organisatiestructuur omheen gegroeid. Vorig jaar was de tijd dan ook rijp voor een algemeen directeur. Het festivalbestuur koos Mundy die ook de artistieke leiding kreeg. De aanstelling van Nuchelmans werd gehalveerd. Die hoefde echter niet lang te treuren, want hij kreeg van het conservatorium van Parijs het prestigieuze aanbod hoofd te worden van hun afdeling oude muziek. Nuchelmans heeft er helemaal zijn draai gevonden. "Ik word er beschouwd als een autoriteit", zegt hij enigszins aarzelend, alsof hij nog moet wennen aan het idee. Hij blaakt van de ambitie en denkt zijn afdeling in vijf jaar bij de beste vijf ter wereld te scharen. Ziet hij zichzelf als artistiek directeur nu Mundy weg is? "Voor alle duidelijkheid: ik ben niet de figuur voor een post als algemeen directeur. En Parijs is me zo goed bevallen dat ik daar niet weg wil: dan gooi ik een deur dicht die nooit meer open gaat. Maar de artistieke eindverantwoordelijkheid in Utrecht is te combineren met mijn werk in Parijs; het mes snijdt aan twee kanten. Voor 1998 heb ik bijvoorbeeld een Utrechts-Parijse co-productie rond het thema kruistochten op het oog. Die kan hier op het festival klinken en wordt daar een serie in het Musée de l'Armée. En pendelen met de trein tussen Utrecht en Parijs heb ik het afgelopen jaar ook al gedaan; dat gaat prima."

De geschiktheid van de vrouwelijke geest voor de wetenschap

Ze wordt de Utrechtse Minerva genoemd, een 'miraculum naturae', de 'geleerdste maagd'. Als eerste vrouw in Nederland woonde talenwonder Anna Maria van Schurman (1607-1678) vanachter een schotje in de aula van het Academiegebouw universitaire disputeren bij. Roem verwierf ze met haar dissertatio 'Een verhandeling over de geschiktheid van de vrouwelijke geest voor de wetenschap en de letteren'. Deze verschijnt binnenkort in het Nederlands.

MARJAN SLOB

"Iedereen in wiens aard het verlangen aanwezig is naar kunsten en wetenschappen, is daarvoor geschikt. En inderdaad is dit verlangen aanwezig in de aard van vrouwen. Dus." Zo luidt één van de stellingen in Van Schurmans dissertatio, waarin ze het recht van 'de christelijke vrouw' op studie verdedigt. De stelling werkt ze uit op de toen gangbare academische manier: de eerste zin acht Van Schurman bewezen, omdat verlangen noodzakelijk geschiktheid impliceert. In de natuur is er immers niets voor niets. De tweede zin zet Van Schurman kracht bij met een verwijzing naar Aristoteles: schreef hij in zijn *Metafysica* niet dat ieder mens van nature wil weten? Dus. Van Schurmans vrij dunne dissertatio, die in 1641 in het Latijn bij Elsevier uitkwam, volgt een vaste, formele structuur. De verhandeling begint met een vraag, dan volgen precisering van de vraag, argumenten pro en hun bewijzen, en argumenten contra en hun weerleggingen. Dit alles mondt uit in een conclusie. De dissertatio is een voortvloeisel van de correspondentie die Van Schurman voerde met de door haar bewonderde theoloog André Rivet. Rivet vond dat 'uitzonderlijke' vrouwen zich mochten verdiepen in de letteren en de filosofie, maar het was zijns inziens zinloos om hen theologie, rechten of medicijnen te laten studeren. Ze zouden immers toch niet in aanmerking komen voor de publieke functies waarvoor die studies opleidden. "Van Schurman sluit op principiële gronden geen enkele discipline uit, maar onder invloed van Rivet zwakt ze haar stellingen wel iets af", vertelt historica Mirjam de Baar, alumna van de Universiteit Utrecht en inmiddels universitair docent in Groningen. "Kennelijk wilde ze de goedkeuring blijven houden van haar mannelijke leermeester. En Van Schurman spreekt uitdrukkelijk niet over alle vrouwen, maar over de 'christelijke' vrouw van tenminste gemiddeld intellect die vrij is van zorgen en zaken. Studie is volgens haar dus slechts geschikt voor ongehuwde vrouwen met personeel." Sommige hedendaagse interpretatoren vinden Van Schurman daarom maar voorzichtig en braaf. Maar volgens De Baar zou je haar ook diplomatiek kunnen noemen. "Ze was niet zo confronterend dat ze niet gehoord werd. Ze toonde dat ze de 'klassieke' scholas-

tieke manier van redeneren meester was. En omdat die stond voor wetenschappelijkheid, bewees ze daarmee ook impliciet wat ze wilde beweren: vrouwen zijn in staat om wetenschap te bedrijven. Ik vind dat een slimme strategie."

Achter de Dom

Anna Maria Van Schurman werd in 1607 in Keulen geboren. Haar gereformeerde vader was een koopman uit de zuidelijke Nederlanden, die om geloofsredenen naar Keulen was vertrokken. Haar moeder kwam uit het Rijnland. Toen rond 1615 ook in Keulen de grond voor gereformeerden te heet onder de voeten werd, verhuisde het gezin naar Utrecht, waar ze een huis in het straatje Achter de Dom betrokken.

Als meisje uit de hogere burgerij krijgt Van Schurman een goede opleiding. Ze oefent zich vooral in de kunstzinnige vaardigheden: papierknippen, boetseren, dichten, schilderen en houtsnijden. Haar drie broers krijgen meer intellectueel gericht onderwijs van een huisleraar en van hun vader. Anna Maria is daarbij vaak aanwezig en blijkt talent te hebben: als haar broers een antwoord schuldig blijven, vult zij hen aan. "Volg jij die lessen dan ook maar", besluit haar vader.

Eenmaal in Utrecht, waar de familie renteniert van de pacht die haar huizen en landerijen opbrengen, correspondeert Van Schurman met tal van geleerden in Europa. Ze raakt bevriend met de theoloog Gisbertus Voetius, die om de hoek woont. Bij hem studeert ze theologie en oosterse talen. "Dit zullen vooral lessen bij Voetius thuis zijn geweest", vertelt De Baar. Hij gaf Van Schurman persoonlijk toestemming om vanachter een schot of gordijn de disputeren tussen hoogleraren en studenten in het Academiegebouw te volgen. De Baar: "Meedoen mocht Van Schurman niet; dat zou de heren te veel afleiden. Maar zo kreeg ze wel een indruk van hoe het er toeling."

Lofzang

Toen in 1636 de Utrechtse 'illustere school' een echte academie werd, schreef Van Schurman op verzoek een lofzang op de academie.

Het huis Achter de Dom waar Anna Maria van Schurman gewoond heeft.

De 'Utrechtse Minerva' Anna Maria van Schurman (1607-1678).

Die lofzang werd druk besproken in het informele circuit van geletterde Europeanen. Bovengenoemde dissertatio uit 1641 vergrootte haar roem alleen maar. "Binnen het literaire en geleerde circuit was ze iemand van naam", vertelt De Baar. "Vooral haar theologische onderlegging en haar fabelachtige talentkennis werden geprezen. Ze sprak Frans, Engels en Duits, kon mooi Latijn schrijven en correspondeerde in het Grieks. Daarnaast had ze een passieve beheersing van veel oosterse talen, waaronder Hebreeuws, Aramees en Arabisch. Brieven van tijdgenoten reppen zelfs van de 'Ethiopische grammatica' die Van Schurman zou hebben geschreven." Die voorkeur voor oosterse talen is niet zo exotisch als het misschien lijkt: het was een poging om de brontaal van de bijbel te achterhalen.

Bekering

Als haar moeder overlijdt, verandert het drukke leven van Van Schurman drastisch. Ze verhuist naar Lexmond, neemt daar de zorg voor

haar twee tantes op zich en vervult de voor een vrouw van stand onontkoombare taken van naastenliefde die haar moeder eerst uitvoerde. Noodgedwongen besteedt ze minder tijd aan haar studie. "Die zorg voor het huishouden viel haar aanvankelijk niet mee", zegt De Baar. "Ze rept in brieven over de fouten die ze maakt.

Door de regels heen kun je lezen dat haar hoofd er gewoon niet naar stond. Maar langzamerhand begint ze een zekere voldoening uit het teruggetrokken, zorgende bestaan te putten."

Dit luidt de tweede periode van haar leven in.

Van Schurman is altijd al uiterst vroom geweest, en

die vroomheid wordt nog eens benadrukt zodra ze de predikant Jean de Labadie ontmoet. Als De Labadie breekt met de gereformeerde kerk en een soort huiskerk van wedergeborenen opricht, sluit Van Schurman zich aan. In 1669 verhuist ze daarvoor naar Amsterdam. De Baar: "De labadisten pretendeerden dat zij de ware kerk vertegenwoordigden. Je zou kunnen zeggen dat ze de eerste sekte van de gereformeerde kerk vormden."

Van Schurman zoekt steeds minder contact met de buitenwereld. Waar ze zichzelf vroeger nogal eens portretteerde in mooie jurken met rijke kragen, kleedt ze zich nu streng, zonder enig versiersel. Als ze schrijft, is het vooral over religieuze zaken. Met haar bekering verspeelt ze veel krediet bij haar geleerde tijdgenoten. Constantijn Huygens betreurt haar verspilling van talent en kan niet begrijpen wat ze in De Labadie ziet. Ook sommige hedendaagse interpretatoren kunnen hun teleurstelling over de wending die haar leven nam soms nauwelijks verbergen. De Baar wijst vooral op de continuïteit: "Toen haar tantes overleden, was het kennelijk aantrekkelijk voor haar om zich met enkele vriendinnen bij de huiscijgemeenschap van De Labadie aan te sluiten." In 1678 overlijdt Van Schurman in het Friese Wieuwerd, de nieuwe pleisterplaats van de labadisten.

Uitgeverij Xeno publiceert binnenkort de eerste Nederlandse uitgave van de *Dissertatio*, aangevuld met een inleiding en een deel van Van Schurmans correspondentie over de 'vrouwenkwestie'. Op 8 november 1996 is er bij Vrouwenstudies Letteren in Utrecht van 13.00 tot 17.00 uur een studiemiddag over Van Schurman, waar de *Dissertatio* officieel gepresenteerd wordt. Voor meer informatie over deze middag kunt u bellen met Jacob Bouwman (050) 5776159 (uitgeverij Xeno).

Utrecht specialiseert zich in toegepaste economie

Nieuwe Wegen

De jongste opleidingen van de Universiteit Utrecht

Sinds 1991 kunnen studenten geschiedenis, rechten, sociale wetenschappen en sociale geografie zich specialiseren in het vak economie. De 'Utrechtse economie' kunnen met gezag spreken over grote economische processen en hun invloed op de samenleving. Ze zijn wat minder van de econometrische rekenmodellen. Het college van bestuur laat onderzoeken of de vier varianten samen kunnen uitgroeien tot een zelfstandige opleiding.

MARJAN SLOB

"Utrecht had alles, behalve een economie-faculteit. En omdat Utrecht zich graag profileert als een brede universiteit, was er binnen het college van bestuur politiek draagvlak om een volwassen economie-opleiding te creëren", meent André Manders, econoom bij de faculteit Sociale Wetenschappen. "In de jaren 1990-91 liet het college van bestuur een marktanalyse maken, waaruit bleek dat er interesse bestond voor interdisciplinair opgeleide economen. Daarop besloot het college om de al bestaande economie-bijvakken van verschillende faculteiten te stroomlijnen." Utrechtse studenten met een propedeuse geschiedenis, rechten, sociale wetenschappen of sociale geografie kunnen zich sinds vijf jaar dan ook specialiseren in de economie. Die studenten ontmoeten elkaar na de propedeuse, ze volgen een aantal puur economische vakken die de vier faculteiten deels gezamenlijk verzorgen. De laatste twee jaar van het doctoraal bestuderen de studenten onderwerpen op het snijvlak van economie en hun respectievelijke vakgebieden. De vier opleidingen voldoen aan de nationale ICLEV-normen, en bieden daarmee toelating tot de postdoctorale lerarenopleiding algemene economie.

Koffiedik

Voorlopig blijft het koffiedik kijken waar de economiestudenten terecht komen, want er zijn er nog niet zoveel afgestudeerd. Maar de indruk is, dat hun vooruitzichten relatief goed zijn. Dat komt omdat de varianten zulke "uitstekende, gemotiveerde studenten" aantrekken, zoals de woordvoerders van de faculteiten stuk voor stuk onderstrepen. Bovendien maakt hun economische kennis gekoppeld aan hun expertise in een ander vakgebied hen "buitengewoon interessant" voor overheid en bedrijfsleven. "In 1992 begonnen we met vijftig studenten", vertelt universitair docent Bart Verkade van

recht en economie in bedrijf en maatschappij. "Het afgelopen jaar hadden we er negentig en we denken dat het aantal studenten zich gaat stabiliseren rond de 120 per jaar. Deze variant trekt vooral praktisch ingestelde studenten. Ze leren zowel juridische als economische literatuur lezen en zijn daarmee een prima intermediair tussen bedrijfsjuristen en bedrijfseconomen."

En dat kan handig zijn, denkt Verkade. "Stel dat een bedrijf moet voldoen aan nieuwe, strenge milieuwetgeving. Onze afgestudeerden kunnen de reikwijdte van die regels overzien, maar hebben ook de economische kennis om de meest efficiënte oplossing te kiezen." Het is volgens hem bovendien een ideale studie voor studenten die voor zichzelf willen beginnen. "Als zelfstandig ondernemer heb je veel aan die combinatie recht en economie." Ook professor Egbert Wever van internationale economie en economische geografie roemt zijn "hartstikke goede studenten", die "overal terecht kunnen". "Bijvoorbeeld op het hoofdkantoor van grote bedrijven en bij banken die hun vleugels willen uitslaan. Maar ook ministeries, Kamers van Koophandel en grote gemeenten hebben interesse voor onze studenten."

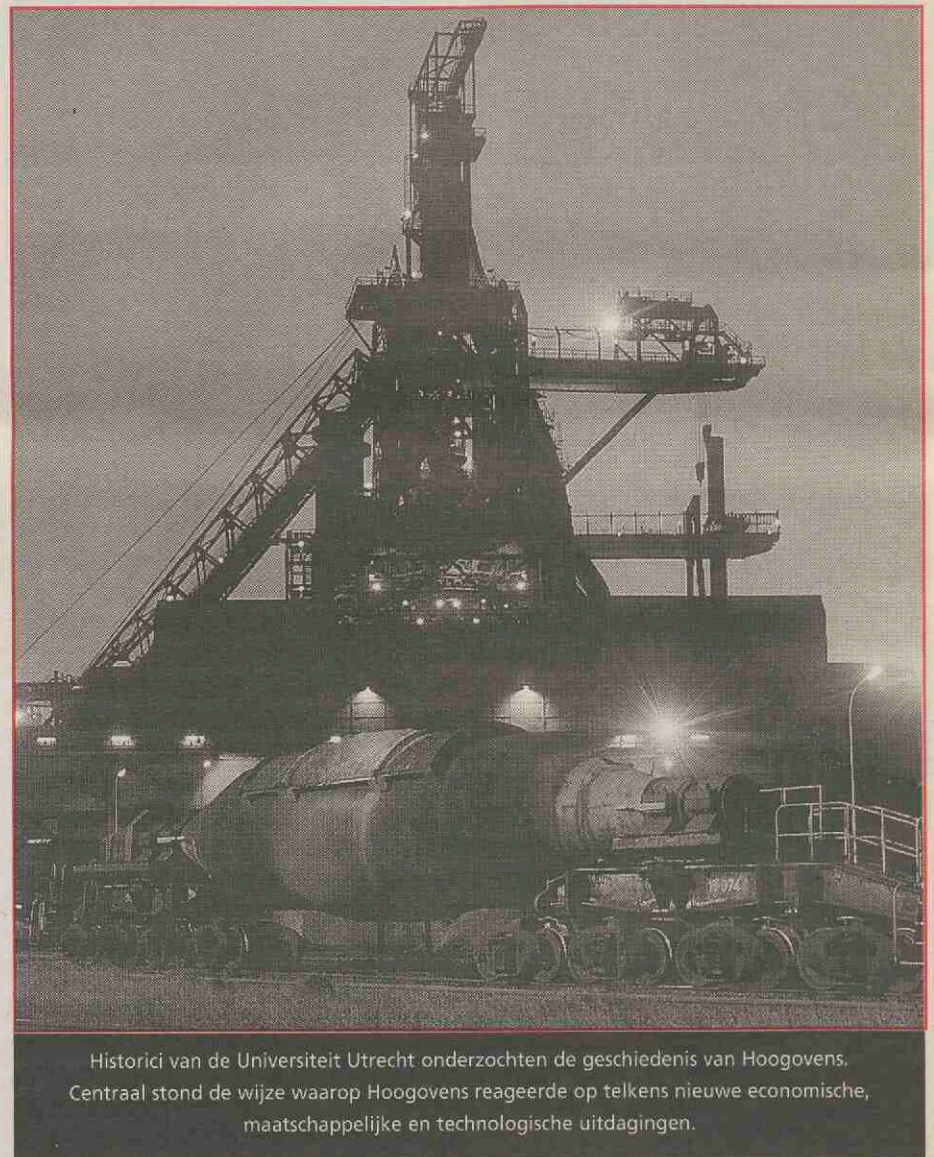
De vijftig à zestig studenten die deze variant jaarlijks trekt, zijn volgens Wever sterk internationaal georiënteerd. "Zij hebben geleerd om economische onderwerpen in een ruimtelijke setting te belichten en kunnen een goed verhaal houden over de redenen van Nederlandse bedrijven om naar Oost-Europa te trekken, of over de waarschijnlijkheid dat Zuidoost-Azië ons in economisch opzicht weg zal duwen." De studenten van Hein Klemann, coördinator van de variant economie en historische studies, houden zich met heel andere vragen bezig. Waarom groeide de economie van Engeland in de negentiende eeuw? Wat zijn de veranderingen in het economisch denken na 1973? Jaarlijkse besluiten zo'n tien à twaalf geschiedenisstudenten zich in dergelijke thema's te specialiseren. Redenen genoeg voor deze variant, aldus de studiegids. Economie is een belangrijk hulpvak voor historici, en helaas schiet de economische kennis van historici nogal eens tekort. Maar het voordeel ligt ook bij de economen. "Geschiedenis is een uitstekende manier om economische theorieën empirisch te toetsen", vertelt Klemann. Klemann wijst ook op het wetenschappelijk belang van 'zijn' variant. "Het economische aspect van de geschiedenis dreigde in Nederland teloor te gaan. En dat terwijl economische geschiedenis op dit moment juist hele mooie vorderingen maakt."

Geen rekenmeesters

"Wij zijn geen rekenmeesters die werken met zwaar mathematische economische modellen. We zijn niet vies van formules, maar we bestuderen toch in de eerste plaats het gedrag van mensen", vertelt de eerder geciteerde Manders van sociale en institutionele economie. In de vijf jaar van haar bestaan heeft de opleiding zo'n 120 studenten getrokken.

Sociale factoren bepalen in sterke mate economisch gedrag, doceert Manders. "Neem de studie tandheelkunde. In het verleden maakten economen prachtige calculaties van het aantal studenten dat zou moeten instromen op basis van onder meer demografie en de verwachte vraag naar tandartsen. Maar ze vergaten dat steeds meer vrouwen zijn gaan studeren. En vrouwen ambiëren vaak geen voltijds baan, dus moeten er de facto meer tandartsen worden opgeleid. Kortom: je kunt op basis van cijfers wel trends signaleren, maar je verfijnt je analyse door een open oog te houden voor maatschappelijke ontwikkelingen." Institutionele economie kan een zinvolle aan-

louter een bovenbouw-studie is. "Wij hebben bij ons faculteitsbestuur op een volwaardige positie aangedrongen", zegt Manders. "Veel beter voor de beeldvorming. We staan nu tenminste bij de schooldecanen in de boeken." Het lijkt erop dat het college van bestuur Manders' visie deelt. Afgelopen zomer stelde het een commissie in onder leiding van prof. mr. A. Soons, decaan van de faculteit Rechten. Die gaat onderzoeken of er in Utrecht alsnog een zelfstandige economie-opleiding kan komen, eventueel onder een interfacultair bestuur. Studenten zouden zich dan direct kunnen inschrijven voor economie en niet langer een propedeuse hoeven te halen in een

Historici van de Universiteit Utrecht onderzochten de geschiedenis van Hoogovens. Centraal stond de wijze waarop Hoogovens reageerde op telkens nieuwe economische, maatschappelijke en technologische uitdagingen.

vulling bieden op de klassieke economische theorieën, die vooral uitgaan van individuen die hun belang proberen te maximaliseren. Manders: "Een werknemer en een werkgever onderhandelen tegenwoordig niet meer direct over het salaris. Dat besteden ze uit aan werkegevers- en werknemersorganisaties in het CAO-overleg. Zo'n gegeven krijgt geen ruimte in de klassieke economie. Institutionele economie sluit vaak nauwer aan op de werkelijkheid dan de klassieke economische modellen." Sinds twee jaar schrijven Manders' studenten zich al in hun eerste jaar in voor sociale en institutionele economie. Dit is dus een verschil met de drie andere varianten, waar economie

ander vak. De vier varianten zouden overigens nog steeds herkenbaar blijven. Klemann van geschiedenis is wel te spreken over de plannen: "Het kan geen kwaad dat de faculteiten hun samenwerking stroomlijnen: nu heeft Letteren een module-systeem, Rechten een trimester-systeem, en soms komt een student in de administratie van een andere faculteit terecht. Heel onhandig. Vermoedelijk wil het college de economie-varianten ook meer uitstraling naar buiten geven."

Een brochure over de economie-opleidingen kunt u aanvragen bij Studie en Beroep (030) 2532670, e-mail: Studievoorlichting@bur.ruu.nl

Utrechtse afgestudeerden op

"Het was helemaal niet moeilijk afgestudeerden te vinden die wilden meewerken aan een cursus arbeidsmarktorientatie. De meeste mensen vinden het leuk om over hun werk te vertellen." Aldus Saskia Franken, stagecoördinator bij de faculteit Letteren. Om afgestudeerden een steuntje in de rug te geven ontplooit de Universiteit Utrecht, met de bereidwillige en enthousiaste steun van alumni, diverse initiatieven.

ALETTE VAN DOGGENAAR

In 1995 moesten pas afgestudeerden gemiddeld twaalf maanden uittrekken om een baan te vinden. Voor sommige studierichtingen zijn de cijfers nog ongunstiger. Van de letterenstudenten die in 1993 aan de Universiteit Utrecht afstudeerden, had maar 66 procent een jaar later betaald werk gevonden. En iets minder dan de helft daarvan heeft werk op academisch niveau. Anderen verdienen hun brood als stewardess, kassière in een supermarkt of productiemedewerker.

Een universiteit is geen beroepsopleiding, maar geen enkele onderwijsinstelling kan de ogen sluiten voor de toekomst van haar afgestudeerden. Al was het maar omdat aankomende eerstejaars die een voorlichtingsdag bezoeken tegenwoordig steevast vragen naar de beroepsperspectieven. Een studierichting die dan met zijn mond vol tanden staat maakt een slechte beurt.

Aan de Universiteit Utrecht hebben met name de alfa- en gamma-faculteiten initiatieven ontplooid om studenten een handvat te bieden bij hun entree op de arbeidsmarkt. In deze richtingen hebben afgestudeerden in het algemeen meer problemen bij het vinden

van een baan dan in de bèta-hoek. Bij Letteren loopt vanaf 1990 de cursus Arbeidsmarktorientatie. Saskia Franken is een van de drijvende krachten achter de cursus. Ze is tevens stagecoördinator en weet zodoende veel van de mogelijkheden (en moeilijkheden) van letterenstudenten op de arbeidsmarkt. De cursus is facultatief en wordt vier maal per jaar aangeboden. Meestal zijn er meer aanmeldingen dan plaatsen. Studenten worden meteen aan het werk gezet in de cursus. Advertenties kijken, telefonisch informatie inwinnen, brieven schrijven. Een van de belangrijkste opdrachten vindt Franken de zelfevaluatie. Bij jezelf nagaan wat je in huis hebt aan ervaring en kennis, wat je sterke en zwakke punten zijn. "Dat blijkt een groot struikelblok. Zoiets is heel confronterend, maar degenen die doorzetten vinden het een van de meest leerzame onderdelen van de cursus." Een andere spannende opdracht is het rollenspel waarin een sollicitatiegesprek wordt nagebootst. "Eerst zijn ze nog wat lacherig", vertelt Franken, "maar gaandeweg zie je ze veranderen in sollicitant en commissielid." Studenten evalueren de cursus heel positief. "Het neemt de eerste drempelvrees weg", legt Franken uit. "Opbellen, een brief schrijven, je hebt het allemaal

een keer gedaan en dat scheelt. Studenten weten ook beter hoe ze zich kunnen presenteren. Bovendien kunnen ze zich oriënteren op de mogelijkheden die er voor letterenstudenten zijn." Bij een van de bijeenkomsten is een forum van afgestudeerden aanwezig. Die vertellen over hun ervaringen op de arbeidsmarkt. "Studenten zijn zo intensief met hun vak bezig dat ze wel eens verbaasd zijn wanneer er iemand in het forum zit die intercedente is geworden en helemaal niets meer met haar Frans doet. Studenten moeten de afweging maken of ze zich als specialist gaan presenteren of ook breder inzetbaar willen zijn. Er zijn geen eenduidige antwoorden."

Er is een pool van tachtig alumni die zo nu en dan medewerking verlenen. Ze kunnen zich goed voorstellen hoe het is om student te zijn met een onzekere toekomst. Veel studenten nemen de gelegenheid te baat om het geleerde in praktijk te brengen en te netwerken. Sommige alumni werven en passanten een stagiaire.

Arbeidsmarktonderzoek

Waar komen afgestudeerden nu eigenlijk terecht? Dat is een vraag die bij zowel studenten als opleidingen sterk leeft. Yvonne Kops,

beleidsmedewerker bij de faculteit Sociale Wetenschappen, is al geruime tijd bezig met een grootschalig en langdurig arbeidsmarktonderzoek. Alle afgestudeerden worden in principe drie jaar lang gevolgd. "De respons is zeer goed", volgens Kops. "Afgestudeerden vinden het overduidelijk belangrijk om een bijdrage te leveren." De gegevens van het arbeidsmarktonderzoek worden toegankelijk gemaakt voor de opleidingen die daardoor beter zicht krijgen op de mogelijkheden die hun onderwijsprogramma biedt en misschien kunnen bijsturen waar er problemen zijn. Overigens pleit Kops er niet voor dat opleidingen zich al te veel laten dicteren door wat de markt vraagt. "Als je elke keer je koers drastisch zou wijzigen, loop je toch achter de feiten aan", denkt ze. Voordat de eerste lichter is afgestudeerd, is de vraag alweer verschoven. De studenten moeten in de afstudeerfase zelf slimme keuzes maken, vindt Kops. Maar in de praktijk zit daar een adder onder het gras. "Je vraagt van studenten een inzicht dat ze vaak nog niet hebben. Je moet ze echter wel aanmoedigen om erover na te denken en geen genoegen nemen met 'ik weet het nog niet'."

Om te weten te komen wat het rendement is van gemaakte keuzes op de arbeidsmarkt

Via via

"Tijdens mijn studie vroegen mensen altijd wat ik nou met psychologie moest", vertelt Saskia Nijmeijer (28). "Ik kreeg vaak het gevoel dat ik een opleiding voor werkloze volgde". Gelukkig pakte dat voor haar anders uit. Ze heeft een baan bij Psychotechniek, een adviesbureau op het gebied van human resource management. Nijmeijer houdt zich daar voornamelijk bezig met selectie en loopbaanadviesing.

De gekozen combinatie van klinische psychologie en arbeids- en organisatiepsychologie sloot aan bij de stijgende vraag naar deskundigen op het gebied van stress en ziekteverzuim. Niet dat dat de voornaamste reden was voor haar keuze. "Ik deed het vooral omdat ik het leuk vond," vertelt Nijmeijer, "maar in mijn achterhoofd speelden de mogelijkheden op de arbeidsmarkt wel een rol."

Ze vindt het belangrijk dat studenten al tijdens hun opleiding in aanraking komen met het werkveld. "Stages en gastdocenten van buiten de universiteit voegen veel toe. Op de universiteit krijg je wel een stevige vakinhoudelijke basis, maar van de praktijk weet je niet veel." Pas tijdens haar eerste stage bij een klein psychologisch adviesbureau op het gebied van arbeid leerde Nijmeijer wat een professionele beroepshouding is.

Een tweede stage, als bedrijfspsychologe bij de Nederlandse Spoorwegen leverde haar zelfs een baan op voordat ze was afgestudeerd. Het was in de tijd dat er veel nieuwe conducteurs werden aangenomen. Nijmeijer deed selectieonderzoeken, maar de spoeling

Saskia Nijmeijer: "...van de praktijk weet je niet veel."

Nijmeijer. Ze deed nog wat tijdelijk werk hier en daar. Uiteindelijk werd ze zelfs receptioniste/telephoniste via een uitzendbureau. Niet bepaald een baan die geknipt was voor een psychologe. "Achteraf heb ik in dat jaar toch veel geleerd. Maar op het moment zelf raakte ik wel eens gedemotiveerd." Ze is wel altijd actief gebleven in die zoekperiode. "Ik kan niet thuis zitten. Bovendien staat het beter. Die weet van aanpakken, zeggen mensen dan." Het enige risico van al die baantjes is dat je niet aan solliciteren toe komt.

Haar huidige baan heeft Nijmeijer via via gevonden. Een studiegenoot werkte bij hetzelfde bedrijf en die heeft haar getipt. Nu heeft ze een contract voor drie jaar, daarna ziet ze wel weer verder. Een werkend bestaan is toch wel heel wat anders dan studeren, vindt Nijmeijer. "Zeker

als adviseur word je gezien als deskundige, als iemand die weet hoe het moet. Dat is wel wennen."

werd dun bij de NS en na een aantal tijdelijke contracten moest ze weg.

"Toen kwam voor mij het zwarte gat", vertelt

Geen landelijke gegevens

Wie een vergelijkend onderzoek wil doen naar de arbeidsmarktpositie van academici in Nederland, komt bedrogen uit. Lang niet elke faculteit of universiteit verzamelt gegevens over de arbeidsmarktpositie van haar afgestudeerden. Bovendien hanteren ze vaak moeilijk vergelijkbare onderzoeksmethoden. Zelfs binnen universiteiten zijn verzamelde gegevens niet goed vergelijkbaar. Kortom, een eenduidig beeld van de arbeidsmarktpositie van recent afgestudeerde academici is eigenlijk niet te geven. Over een aantal jaar moet dat anders zijn. De Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU) bereidt een voorstel voor om arbeidsmarktonderzoek onder alumni te doen volgens afgesproken methoden en technieken. Op een aantal universiteiten – waaronder die van Utrecht – wordt vanaf het najaar '96 volgens deze methode 'proefgedraaid'.

“Laat wiskunde over aan wiskundigen”

Vakgenoten

Docent en afgestudeerde over elkaar, de opleiding en de arbeidsmarkt

Harmen van der Ven is wiskundige bij het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium. “Ik kijk of een ontwerp voor een nieuw vliegtuig in de lucht blijft hangen en tegelijk niet te veel kerosine verstoekt.” In 1989 studeerde Van der Ven op een heel ander onderwerp af bij universitair docent Erik van den Ban, die daarna ook zijn promotor was.

Erik van den Ban

Een kamer in het Mathematisch Instituut, vroeger een van de ziekste gebouwen van De Uithof. Sinds de recente renovatie kunnen de ramen open, en dat is goed voor de wiskunde, meent Erik van den Ban (1956). “Toen we nog airco hadden was het hier soms 26 graden, terwijl het buiten vroom. Ik denk dat die duffe lucht heel wat productieve uren heeft gekost.” Van den Ban leerde Harmen van der Ven in 1987 kennen bij een college ‘Lie-groepen’. De docent: “Wat opviel was dat we dezelfde wiskundige smaak hadden. (Geamuseerd) Jazeker, smáák. Zoiets bestaat, net zoals je een voorkeur hebt op muzikaal gebied. Harmen en ik bleken dezelfde voorkeur te hebben voor bepaalde wiskundige technieken. Wat ik ook prettig vond: hij is heel to the point. Doelgericht. Met onbelangrijke details wil hij zich niet bezighouden.” Buiten de wiskunde had het duo nog een gemeenschappelijke liefde. “Harmen houdt net als ik van literatuur. Goed schrijven – kort, scherp, bondig, mooie formuleringen – vinden wij beiden erg belangrijk.” In 1989 studeerde Harmen bij Van den Ban af op een onderzoek rond ‘vectorwaardige Poisson-transformaties’. De scriptie vloede vlot uit de pen. Veel moeizamer verliep het daarop volgende promotie-onderzoek. Van den Ban: “Maar Harmen had ook een moeilijk onderwerp. Na anderhalf, twee jaar wist ik zelf ook niet meer hoe het verder moest. Intuïtief voelde je dat er iets aan de hand was met de voorbeelden waaraan hij had gerekend. Er moest een algemene structuur zitten in de uitkomsten, het kón geen toeval zijn dat die zo mooi op elkaar aansloten.”

Het duurde nog lang voordat er inderdaad een structuur tevoorschijn kwam, maar het resultaat was wel “zeer goed”, stelt promotor Van den Ban. Een glorieus academische carrière in de zuivere – niet op praktische toepassingen gerichte – wiskunde lag voor het oprapen. “Hij had zeker een tijd postdoc kunnen worden in Princeton of Berkeley.” Maar Harmen wilde niet – nog voor hij aan zijn proefschrift begon, kondigde hij aan na afloop naar de industrie te gaan. Van den Ban: “Hij wilde later per se een onderzoeksaan bij een groot bedrijf. Ik heb ‘m gevraagd: is het dan wel zo verstandig om bij mij te promoveren?

Harmen van der Ven (l) en Erik van den Ban (r): vakgenoten in de wiskunde

en? Kun je niet beter een praktisch onderwerp doen? Weet je wel wat je wilt? Ja, dat wist hij. Hij had al gesproken met mensen uit de industrie, hij had al jaren een duidelijk carriërebeeld voor ogen, en verder was hij bang dat hij later nooit meer de kans zou krijgen zuiver onderzoek te doen, dus dat moest nù. (Lachend) Vond ik wel een gezonde instelling.”

Met de gezondheid van de wiskunde gaat het minder goed. Veel VWO'ers weten niet goed wat het beroepsperspectief van een wiskundige is, maar men vermoedt wel dat wiskunde een moeilijke studie is. Nu een hoog studietempo financiële noodzaak is, vertaalt dat imagoprobleem zich in cijfers: de Nederlandse universitaire studie wiskunde trekt al een paar jaar te weinig studenten. Toch vindt een afgestudeerd wiskundige vrijwel zeker werk. Als onderzoeker of leraar, in het bankwezen of de automatisering, een enkele keer als journalist. Van den Ban (onder het motto ‘een beetje reclame kan geen kwaad’): “Allemaal beroepen waarbij het belangrijk is dat je kunt analyseren, kunt doorbijten, en daarnaast beschikt over een geest die voortdurend vraagt: is dat zo?”

Harmen van der Ven

Een nieuwbouwwoning in Amsterdam. Moderne meubels, een kat die door het gesprek heen loopt, op tafel het nieuwste boek van A.F.Th. van der Heijden. Af en toe komt, duidelijk zichtbaar, een vliegtuig over. Harmen van der Ven (1966), sinds 1993 in dienst van het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium even verderop, lijkt de aluminium vogels niet waar te nemen. Misschien een kwestie van dubbel glas, of gewenning. Maar het kan natuurlijk ook zijn dat een onderzoeker die al de hele dag heeft nagedacht over de luchtstroming rond vliegtuigen, ‘s avonds geen

vliegtuig meer kan zien.

Even voor de duidelijkheid: hij is niet bezig met schaalmodellen in windtunnels. Van der Vens werk bestaat uit het bedenken van slimere wiskundige modellen die ver vóór de eerste fysieke proeven, als het toestel alleen nog op papier bestaat, z'n vliegeigenschappen voorspellen. Dat scheelt later in het aantal praktijkproeven. Bovendien moeten moderne vliegtuigen aan alle kanten efficiënt zijn. “Om een vliegtuig te maken dat vliegt, dat is geen probleem. Maar een toestel ontwerpen dat veilig is, goedkoop, geen herrie maakt en gemakkelijk valt te bedienen, dat is een hels karwei. Ik kijk overigens alleen of hij in de lucht blijft hangen en tegelijk niet te veel kerosine verstoekt. Het geluid, en of de vleugels niet afknappen, dat doen anderen.” Zijn huidige, op de praktijk gerichte werk heeft niets te maken met vroeger, aldus Van der Ven. Waarom hij dan tot twee maal toe koos voor een zuiver wiskundig onderwerp? Simpel, hij vond het gewoon leuk. “In Lie-groepen zit voor een wiskundige heerlijk veel structuur.

En Erik gaf erg enthousiast les. Erik is zo'n docent waar je ieder moment van de dag bij kunt binnenlopen en dan heeft-ie wel tijd.” Heel precies formuleert Van der Ven waarom hij naar de industrie wilde. Opsommend: “Mijn vader heeft ook in de industrie gewerkt, als scheikundige. Dan een praktisch punt: binnen de universiteiten is nauwelijks plek. En ten derde: de onderzoekscultuur. In de industrie komt er iemand naar je toe met de vraag ‘Ik heb een probleem, kun je daar iets mee?’ In de academische wereld moet je zelf je problemen verzinnen, en daar ben ik niet zo goed in. (Grinnikend:) Ik had ook niet zo'n zin om m'n promotieprobleem te generaliseren.” Een half jaar voor z'n promotie begon Van der Ven brieven te sturen naar bedrijven van het kaliber Akzo en Shell. Men had, helaas, geen baan. Van der Ven: “In de ogen van de indus-

trie had ik nooit iets nuttigs gedaan. Wiskunde studeren, vervolgens een zuiver afstudeeronderwerp, en dan ook nog gepromoveerd in iets zuivers! Niet nuttig! Niet aannemen! Voor die vent vinden we zó een natuurkundige met feeling voor wiskunde die we wel direct kunnen inzetten! Terwijl ik vind dat ik zó diep ben gegaan dat ik daarmee heb bewezen dat ik me kan ingraven in ieder wiskundig probleem, praktisch of zuiver. Ik heb onderzoekservaring – een doctorandusje tweefasenstructuur niet.”

Van der Ven had nog een tweede verkoopargument. “Wiskunde moet je overlaten aan wiskundigen, niet aan bijklussende informatici of natuurkundigen. Gemiddeld genomen zijn oplossingen van wiskundigen immers beter, althans in de industrie. Stel, je bent niet tevreden over je model, dat moet preciezer. Een natuurkundige denkt dan: grotere computer kopen. Een wiskundige redeneert; slimere algoritmen ontwerpen. Ik denk dat je met het laatste een stuk verder komt. En het is goedkoper.”

Probleem is alleen dat bedrijven vaak niet op de hoogte zijn van de meerwaarde van wiskundigen, en wiskundigen niet gewend zijn zichzelf te verkopen. Hoe Van der Ven dan toch, na acht maanden schrijven en praten, aan een baan kwam? Glimlachend: “Bij het NLR was wel iemand gevoelig voor mijn verhaal. Mijn baas is ook wiskundige.”

Peter van de Beek

Faculteit Wiskunde en Informatica

(Peiling 1995)	
studenten	367
afgestudeerden	50
medewerkers	211
(van wie 122 wetenschappelijk)	
promoties	16

Smeerolie voor het Debye-gevoel

Ze delen met elkaar het centrale onderzoeksthema: microscopisch kleine structuren en grensvlakken. Maar de assistenten-in-opleiding van het Utrechtse Debye Instituut zijn afkomstig uit dertien scheikunde- en natuurkundevakgroepen. De aio-commissie werkt als smeerolie.

Promovendi zijn vaak de spil van het onderzoek op faculteiten en instituten, ook bij het Debye Instituut. Barbara Mojet en Jeike Wallinga laten er geen twijfel over bestaan. Niet alleen doen de ruim honderd aio's van het instituut het meeste onderzoekswerk. Ze vormen sinds anderhalf jaar ook een steeds hechter communicatienetwerk, dat er toe bijdraagt dat het instituut uitrijst boven het papieren concept waarin onderzoekscholen

soms blijven steken. Mojet en Wallinga bekleeden het voorzitterschap van 'de aio-commissie', die alle Debye-assistenten vertegenwoordigt. Een cursus wetenschapsfilosofie, de uitgave van een boek en wetenschappelijke ontmoetingsdagen. De assistenten-in-opleiding van het Debye Instituut hebben de voorstellen voor een vertegenwoordiging ruim geïnterpreteerd.

Op papier ziet het instituut eruit als los zand: dertien vakgroepen, verspreid over zes gebouwen. De onderwerpen van onderzoek variëren, van elektronica op moleculair niveau zoals in zonnecellen, tot en met katalysatoren. Maar de technieken om die te onderzoeken of te maken komen vaak verrassend overeen. Alle deelnemende groepen hebben raakvlakken met hetzelfde centrale onderzoeksthema. Het initiatief tot de voor Utrecht unieke club kwam twee jaar geleden van instituutsdirecteur prof. dr. W.F. van der Weg, deels om formele redenen. De aio's moesten volgens de regels immers een stem hebben in de organisatie. Vergeleken bij andere onderzoekscholen staat het Debye Instituut met zijn aio-organisatie echter op eenzame hoogte. Iedere vakgroep is er met minimaal één aio in vertegenwoordigd en regelmatig overleggen ze met het bestuur. De aio-afvaardiging is echter vooral een eigen wetenschappelijk leven gaan leiden. In feite neemt belangenbehartiging slechts een bescheiden plaats in. Problemen bij hun begeleiding kunnen aio's volgens Mojet en Wallinga het beste binnen de vakgroep

oplossen. Tijdens de recente discussie rond de promotiebeurzen – promoveren als beursstudent en niet als werknemer van de universiteit – kwamen de aio's wel gezamenlijk in actie.

"Toen de universiteitsraad daarover een besluit moest nemen, bleek dat ons bestuur er nog nauwelijks over nagedacht had. We moesten het wakker schudden. Op ons aanraden heeft het meteen een protestbrief tegen het beursstelsel naar de raad gestuurd."

Van der Weg heeft de aio-commissie vanaf de oprichting vooral gezien als een krachtige motor achter de integratie binnen zijn instituut, als smeerolie voor het 'Debye-gevoel'. Het netwerk ontstond naar aanleiding van een idee voor een postersessie waar alle aio's hun onderzoek presenteren. De aio's vonden dat te bescheiden en organiseerden hun eigen 'Debye Ontmoetingsdagen'. Eén dag workshops en lezingen op Sportcentrum Papendal, en de tweede dag een excursie. De laatste keer ging die naar het natuurkundig laboratorium van Philips. Om de locatie eer aan te doen zijn er ook twee uurtjes sport ingeroosterd.

De tweede poot onder het fundament van aio-contacten is het jaarlijks verschijnende 'aio-boek', waarin alle medewerkers een halve bladzijde over hun eigen project schrijven. Mojet: "Dat werkt echt drempelverlagend. Je hoeft niet eerst alle mensen af te lopen als je iets wilt weten. Je kunt precies zien welke technieken er bij een bepaalde vakgroep in gebruik zijn." (FvM)

Peter J. W. Debye (1884-1966) ontving in 1936 de Nobelprijs Scheikunde voor zijn baanbrekende werk op het gebied van de ontwikkeling en toepassing van natuurlijke methoden om de structuur van moleculen te bepalen. In 1912-1913 was hij hoogleraar aan de Utrechtse universiteit. De PTT bracht in 1995 een postzegel uit met zijn beeltenis.
© Koninklijke PTT Nederland NV (KPN) 1996.

Universiteit Vrij van Nut: voor kettlers en romantici

Af en toe duiken ze op in een volle collegezaal: studenten die met onophoudelijke vragen hun docent aan het wankelen brengen. 'Uitslovers' heten ze ook wel bij collega-studenten die vooral aan studiepunten en temponorm denken. Deze zomer konden de Utrechtse slimmerikken onbezwaard hun hart ophalen bij de 'Universiteit Vrij Van Nut'.

Kettlers en romantici, daar is de Universiteit Vrij van Nut voor bedoeld. Ruim een half jaar geleden is ze opgericht door een bioloog en twee studenten. En ze voorziet in een behoefte: het eerste project, een zomercursus in het Drentse Linde met plaats voor twintig deelnemers trok ruim voldoende belangstellenden. Een heterogene groep van evenveel jongens als meisjes van verschillende studierichtingen en -jaren. Eén ding hebben ze gemeenschappelijk: met de reguliere colleges en practica komen ze niet aan hun trekken.

In selectiegesprekken heeft de organisatie gekeken of de deelnemers voldoende tegendraads waren om plezier te beleven aan een vakantie van twee weken bestaande uit colleges, discussies en schrijfsessies over thema's als de Verlichting en de evolutie van Darwin.

"Het is eerste klas volk", zegt initiatiefnemer bioloog dr. Frits Bienfait. "Ik heb met praatjes tussen colleges op mijn manier propaganda gemaakt: dat ze daar in Drenthe midden in het moeras zitten en dat dit soort activiteiten op je CV in het bedrijfsleven geen enkele indruk maken. Toch zijn ze gekomen, dus met hun mentaliteit zit het wel goed."

Onder kettlers en romantici verstaat het mini-universiteitje mensen die niets liever doen dan debatteren, of het nu is met een medestudent of hun eigen professor. "We hebben een paar mensen moeten afwijzen voor de zomercursus. Die verwachtten dat we allerlei levensvragen gingen oplossen", zegt Maarten van Aalst, student-bestuurslid. "Dat soort hogere idealen streven we niet na. We zijn niet voor niets 'Vrij van Nut'. We zoeken mensen die het academische debat op zich interessant vinden. Ze moeten niet alleen slim zijn, maar het ook leuk vinden om daarmee te spelen." In het reguliere universiteitsleven is die intellectuele training via pittige discussies en uitstapjes buiten het eigen vakgebied nauwelijks te vinden, dure woorden als 'academische vorming' en 'excellente studiewegen' ten spijt. "We willen ons afzetten tegen het zogeheten rendementsdenken dat de universiteiten de laatste jaren beheerst", zegt Bienfait die zelf in de jaren zestig studeerde en nog alle tijd had om verder te kijken dan zijn eigen studie.

Achilles

Een jaar geleden na een brainstormsessie met mensen uit het universiteitsleven waaronder het Utrechtse college van bestuur, nam het plan vaste vorm aan. Er was een toezegging van de universiteit van zestien duizend gulden voor twee jaar en dat bedrag is inmiddels vanuit andere fondsen gegroeid met nog eens ruim acht duizend gulden. Bienfait weet zich bovendien gesteund door een keur van vooraanstaande Nederlanders die fungeren als comité van aanbeveling.

De Universiteit Vrij van Nut wil met nadruk geen 'excellent tracé' zijn. Van Aalst: "We willen meer zijn dan een onderzoekersopleiding voor veelbelovende studenten. We richten ons op de maatschappij buiten specifieke vakgebieden. Een fysicus moet bijvoorbeeld geïnteresseerd zijn in de wereldeconomie." Daarbij moet vooral flink gediscussieerd worden, als het even kan tot in de kleine uurtjes. "Gastsprekers blijven logeren om tijdens het ontbijt de laatste vragen te beantwoorden", vermeldt de folder.

Topper wordt ongetwijfeld het najaarsweekend. Dan komen een bokser, een neuroloog, een zorgverzekeraar en een classicus colleges geven rond het thema 'de Achilleïsering': de trend om de mens tegen zichzelf te beschermen, in strijd met het recht om net als Achilles roemvol maar voortijdig aan zijn einde te komen. (FvM)

Informatie: dr. H.F. Bienfait, Stichting Universiteit Vrij van Nut, Oudegracht 285 bis, 3511 PA Utrecht, (030) 2322528, e-mail: uvvn@fys.ruu.nl

Internet

De Universiteit Utrecht heeft informatie over lopend onderzoek op het internet gezet:

<http://www.ruu.nl/Onderzoek/lopend/>. Er zijn meer dan 300 beschrijvingen van onderzoeksprojecten die plaatsvinden binnen de 14 faculteiten en 66 onderzoekscholen, -instituten en -centra. De persberichten van de Universiteit zijn te vinden op het internet: <http://www.ruu.nl/persberichten>.

Berichten voor Illustrerzake kunt u vóór 31 oktober 1996 sturen naar de redactie. Adres zie colofon, pagina 18.

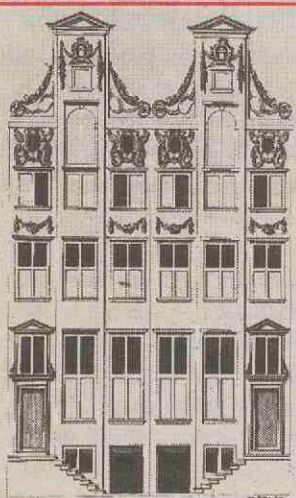
Lustrumactiviteiten oktober-december 1996

Tot 17 november Het Utrechts Psalter

Het Utrechts Psalter is het oudste bezit van de universiteitsbibliotheek. Het bevat spectaculaire pentekeningen uit de 9e eeuw die de 150 psalmen in het boek illustreren. Op de tentoonstelling 'het Utrechts Psalter' in het Museum Catharijneconvent zijn kunstvoorwerpen te zien die direct door de stijl van het Utrechts Psalter zijn beïnvloed. De tentoonstelling is geopend van 10.00-17.00 uur (za en zo open vanaf 11.00 uur, ma gesloten). Toegang: f 10,-, 65+ f 8,- en museumjaarkaart f 3,-. Informatie: (030) 2313835.

Tot 3 oktober 'Bakstenen Boeken'

Op de tentoonstelling 'Bakstenen Boeken' in de Letterenbibliotheek (Drift 27) krijgen bezoekers een indruk van bouwkunst in het Europa van de 16e en 17e eeuw. Te bezichtigen zijn obscure handleidingen en showboeken waarin de toenmalige architecten hun toekomstige gebouw voor de opdrachtgever verleidelijk zichtbaar maakten. Openingstijden: ma t/m do 9.00-23.00 uur, vr 9.00-17.00 uur en za 9.00-12.30 uur. Informatie: Bas Hagemeijer, (030) 2536446, e-mail b.hagemeijer@stud.let.ruu.nl.

Gevel van Herengracht 364-66 in Amsterdam. Ontworpen door Philips Vingboons in 1660-62.

3 oktober Wiskunde A-lympiade

Probleemoplossen, logisch redeneren en het verwoorden van een wiskundige oplossing, dat moeten scholieren in de Wiskunde A-lympiade

kunnen. Een wedstrijd waaruit Nederlands beste jonge wiskundige tevoorschijn komt. In de finale buigen twaalf teams van vier scholieren zich anderhalve dag over een reëel wiskundig probleem. Dit jaar wordt voor het eerst ook een experimentele Wiskunde A-lympiade op internet gedaan. Informatie: drs. D.L. de Haan, (030) 2611611.

7-12 oktober Over de Grens

Van 7 tot 12 oktober viert de vakgroep Theater-, Film- en Televisiewetenschap haar lustrumweek 'Over de Grens'. Docenten en studenten gaan met het oog op de naderende eeuwwisseling het debat aan over de toekomst van de aparte disciplines theater, film en televisie. In themadiscussies, onder andere voorgezeten door prof. dr. Uricchio, vertellen oud-docenten over de ontwikkelingen in de afgelopen eeuw, geven studenten en docenten hun visie op de status quo en spreken zij hun toekomstverwachtingen uit. Studenten geven in speciaal voor de gelegenheid gemaakte theater- en video-experimenten vorm aan het thema 'Grensoverschrijding'. Op zaterdag sluit de vakgroep de week af met een volledig dagprogramma, met onder andere workshops jeugdtelevisie, dans en documentairefilm, en forumdiscussies over het cultuurbeleid, kwaliteitsdrama en theaterjournalistiek. Plaats: Studio T, Kromme Nieuwegracht 20, Utrecht. Informatie: Martine Storm, (030) 2536446; email: m.storm@stud.let.ruu.nl.

11 oktober Nieuwe huisvesting Universiteitsmuseum

Het Universiteitsmuseum is verhuisd van de Biltstraat naar de Lange Nieuwstraat 106. Op 11 oktober wordt het nieuwe museum door staatssecretaris Nuis van onderwijs, cultuur en wetenschappen geopend. 'De Opening' is de naam van de eerste grote wisseltentoonstelling die de cultuurgeschiedenis van het gebit toont. Hoe hebben tanden en kaken zich in de evolutie ontwikkeld? Wat kon er in vroeger tijden gedaan worden aan kiespijn en tandbederf? Wie is de uitvinder van het kunstgebit? Wat doen mensen allemaal met hun tanden om zich te verfraaien? De Amerikaanse fotografe Rosamond Purcell exposeert haar

foto's van de Utrechtse natuurhistorische en medische collecties. De foto's inspireren door hun aandacht voor vormen, kleuren en materialen tot een andere kijk op oude wetenschappelijke voorwerpen. Voor kinderen tot 15 jaar en voor scholen wordt opnieuw een speelse natuurkunde-activiteit op poten gezet. Er komt een rariteitenkabinet, ingericht volgens 18e-eeuwse ordeningsprincipes. En omdat er altijd veel en veel meer te zien is dan de ruimte toelaat, kunnen bezoekers een deel van de instrumentenverzamelingen van oog- en tandheelkunde in een open depot bekijken. Het bezoek aan de exposities kan afgewisseld worden met een wandeling in de museumtuin, de oude botanische tuin van de universiteit, die voorbeelden geeft van visies op natuur en landschap in bijna vier eeuwen. Vanaf 15 oktober is het museum open voor publiek. Openingstijden: di t/m vr 10.00-17.00 uur, za en zo 13.00-17.00 uur. 1e Kerstdag en Nieuwjaarsdag gesloten. Toegang f 7,-; f 3,50 tot 18 jr, studentenkaart, pas 65+, CJP, U-pas. Museumjaarkaart gratis. Groepstarief f 3,50 p.p. bij min. 10 pers. Infolijn (030) 2538007. Van 15 oktober t/m 31 december 1996 kunnen alumni met de bon op pagina 18 het museum gratis bezoeken. Informatie: drs. F.J. Smolders, hoofd afdeling Presentatie, (030) 2538008, e-mail: f.j.smolders@pobox.ruu.nl.

14-18 oktober Pianoconcours

Het Internationaal en Cultureel Centrum Parnassus van de Universiteit Utrecht houdt voor de tweede keer een internationaal studenten pianoconcours. Zo'n 20 getalenteerde studenten uit verschillende landen strijden om de eer. Na de voorrondes wordt op 18 oktober (om 19.30 uur) in Muziekcentrum Vredenburg de finale gehouden. De vier finalisten spelen één werk naar keuze, gevolgd door het eerste of derde pianoconcert van Beethoven (eerste deel). De internationale jury wordt voorgezeten door Ton Hartsuiker, directeur van het Amsterdamse Conservatorium. Professor Willem Hendrik Gispen presenteert de avond. Met de bon op pagina 18 kunt u voor f 5,- i.p.v. f 20,- deze finale op 18 oktober bijwonen.

Bruno de Greeve, dirigent van het Utrechtsch Studenten Concert.

Informatie: J. Goedhart, (030) 2538448.

november Alumniportretten

In november wordt een boek gepresenteerd waarin het leven van oud-studenten aan de universiteit wordt geschetst. Verhalen van deze alumni – onder wie cultuur-historicus Von de Dunk, Nobelprijswinnaar Nicolaas Bloembergen, het onderzoekers- en schrijverspaar Leo en Tineke Vroman en monseigneur Bär – schetsen de universitaire ontwikkelingen van de afgelopen 50 jaar. Zie ook pagina 19. Informatie: drs. Twan Geurts, (030) 2535495.

Lustrumcongressen

4 oktober Mensenrechten

Politici, wetenschappers en mensen werkzaam voor Amnesty International geven bezoekers op deze dag meer inzicht in de situatie van de mensenrechten in de wereld. De lezingen, workshops en het forum op de bijeenkomst zijn georganiseerd door de studentenvereniging voor Internationale Betrekkingen. Informatie: M.H. Dijk, (030) 2532788.

5 oktober Vooruitgang in de schaatssport

Omdat de Utrechtse Studenten Schaatsvereniging dit jaar haar lustrum viert, organiseren zij een symposium met als thema de Olympische lijfspreuk 'Altius, Citius, Fortius' (sneller, hoger, beter). Aan de hand van lezingen wordt de vooruitgang in de schaatssport besproken. De middag staat in het teken van de

6-7 november Lezingen Utrechts Psalter

Twee avonden lang verzorgt Studium Generale lezingen over het Utrechts Psalter. Elke avond belichten twee verschillende sprekers onder meer de historie en betekenis van dit psalmenboek uit de negende eeuw. Informatie: Studium Generale, (030) 2532436.

8 november Anna Maria van Schurman

In 1637 verscheen een dissertatie van Anna Maria van Schurman, waarin zij het recht van vrouwen om wetenschap te beoefenen, verdedigde. Schurman was de eerste vrouwelijke studente aan de Universiteit Utrecht. Een goede aanleiding om haar Latijnse proefschrift te vertalen in het Nederlands en aan te vullen met verhandelingen van kenners van Anna Maria Schurman. Zij belichten haar werk vanuit verschillende invalshoeken en trekken vergelijkingen met even oude geschriften over wetenschapsbeoefening uit andere Europese landen. Uitgeverij Xeno presenteert het proefschrift op 8 november (13.00-17.00 uur) tijdens een symposium over de aanleg van vrouwen voor wetenschap. Zie ook pagina 9. Informatie: J.W. Bouwman, (050) 3144277.

10 oktober Fondsenwerving in het hoger onderwijs

Het onderwijsbeleid is aan grote verandering onderhevig, zoals de tempobeurs, bezuinigingen en teruglopende studentenaantallen. Het is daarom van belang dat beleidsmakers zich bezinnen op de taken en de financiering van onderwijs. Tijdens dit congres verzorgen topmensen uit het bedrijfsleven, de universitaire wereld, het HBO en de overheid lezingen over alumni-beleid, EG-subsidies, financiering door

fondsen, sponsoring en wetenschappelijke prijzen. *Informatie: F. Knol, (030) 2533779.*

11 oktober Wildziekten

Het symposium Wildziekten, georganiseerd door de faculteit Diergeneeskunde en de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde, gaat over ziekten bij wilde diersoorten in Nederland. Nadruk wordt gelegd op de complexe relatie tussen sommige ziekten en milieuverontreiniging en de risico's van ziekten bij wilde dieren voor mens en (huis)dier.

Informatie: prof. dr. J.E. van Dijk of dr. J.T. Lumeij, (030) 2531800.

19 oktober Verenigde Naties

Tijdens het congres van de vakgroep Internationaal Sociaal en Economisch Publieksrecht wordt aandacht geschonken aan de vrede-afdwingende en -bewarende operaties van de VN, aan het Internationaal Gerechtshof dat in 1996 vijftig jaar bestaat en aan de humanitaire activiteiten van de VN. *Informatie: Y.S. Klerk, (030) 2537093 of 2537065.*

20-24 oktober Alternatieven voor dierproeven

Onderzoek naar alternatieven voor dierproeven is in volle gang. Tijdens dit congres 'Alternatives and animal use in the life sciences' van de Stichting World Congress Alternatives '96 krijgt een breed samengesteld wetenschappelijk publiek een overzicht van de vooruitgang die in dit opzicht is geboekt, met name op het terrein van het biomedisch onderzoek en onderwijs.

Informatie: prof. dr. L.F.M. van Zutphen, (030) 2532033.

27-30 oktober Volksgezondheid

Sociale ongelijkheid en verschillen in gezondheid, de afstemming van de opleidingen op de behoefte in de praktijk en de ontwikkeling van de volksgezondheid in Oost-Europa, zijn belangrijke thema's die naar voren komen tijdens de 8th General Assembly ASPHER (Association of Schools of Public Health in the European Region).

Informatie: prof. dr. P. Schnabel, (030) 2913232.

31 oktober-2 november Function and Facial Aesthetics

Om verschillende redenen en doeleinden is het menselijk gezicht verdeeld in een boven-, midden- en ondergedeelte. In lezingen brengen chirurgen de functie en esthetiek van deze drie onderdelen in het gezicht aan de orde. Met dit congres wordt het veertig-jarig bestaan van de Nederlandse vereniging voor Mondziekten en Kaakchirurgie gevierd.

Informatie: dr. R. Koole, (030) 2507751.

1 november God en geld

Is er in een fragmentaire maatschappij en in een economie die tot een autonoom wereldsysteem wordt, nog wel plaats voor een theologische interventie? Of moet theologie zich terug trekken uit het openbare leven en bestaat er geen basis voor een economische theologie? Deze vragen komen tijdens de conferentie 'God en geld - Het debat over economie en theologie' van de faculteit Godgeleerdheid aan de orde.

Informatie: R. van Elderen, (030) 2531840.

1-3 november The Sound of Romance

Tijdens dit internationale congres over klassieke muziek in Utrecht en Europa, wisselen studenten uit verschillende landen hun visies en ideeën uit over klassieke muziek. Het congres is georganiseerd door de Association des Etats Généraux des Etudiants de l'Europe (AEGEE).

Informatie: L. Sturm en M. Pap, (030) 2534417.

20-22 november Globalisation and the New Inequality

Deze conferentie benadrukt de sociaal-wetenschappelijke aspecten van het mondialiseringsproces, waarbij vragen aan de orde komen als: wat is de betekenis van de zich ontwikkelende transnationale samenleving, en welke gevolgen heeft mondialisering voor oude en nieuwe vormen van sociale ongelijkheid. De conferentie is georganiseerd door de Projectgroep 'Stad en Staat' i.s.m. de vakgroep Algemene Sociale Wetenschappen. *Informatie: dr. B. van Steenbergen, (030) 2535472.*

21-22 november Kunstmatige Intelligentie

De Nederlandse Artificial Intelligence Conference is een jaarlijks forum voor de uitwisseling van recente resultaten van het kunstmatige-intelligentie-onderzoek in Nederland. De organisatie bestaat uit de Vakgroep Informatica van de Universiteit Utrecht en staat onder auspiciën van de Nederlandse Vereniging voor Kunstmatige Intelligentie in samenwerking met de onderzoeksschool SIKS. *Informatie: dr. ir. L. van der Gaag, (030) 2534089.*

12-13 december Onderwijskunde als wetenschap

Dit tweedaagse congres van de vakgroep Onderwijskunde heeft vier samenhangende thema's. Deze zijn wetenschap, onderzoek, onderwijs en opleiding. In vier symposia bespreken sprekers en publiek deze thema's in vier rondes. Rapporteurs maken van de discussies tussentijdse samenvattingen die uitmonden in een bundel met verslagen en opstellen. *Informatie: J.T. Voorbach, (030) 2534940.*

Algemeen

Hoger Onderwijs voor Ouderen

In oktober start het najaarsprogramma van HOVO Utrecht. HOVO is onderwijs dat speciaal voor de leeftijdscategorie van 50+ wordt gegeven. Het bestaat uit cursussen van 6 tot 12 weken, een middag per week. De cursusprijs varieert van f 150,- tot f 300,- afhankelijk van de lengte van de cursus. Op dinsdag 8 oktober begint de cursus bio-ethiek met als thema ontwikkelingen in het medisch-biologisch onderzoek en klinisch handelen, verzorgd door een aantal docenten van binnen en buiten de universiteit. Op vrijdag 11 oktober begint de cursus Russische Cultuur (prof. dr. W. van den Bercken), op woensdag 6 november de cursus Geschiedenis van het dagelijks leven (dr. G.M.T. Trienekens). De cursussen Middeleeuwse geschiedenis (prof. dr. B.M. de Jong) en Afscheid van de twintigste eeuw (prof. dr. H.A. Becker) starten in de week van 23 september.

In de periode van januari tot mei 1997 worden in het voorjaarsprogramma cursussen aangeboden op het gebied van de geschiedenis, wijsbegeerte, Nederlandse literatuur, evolutie en geneesmiddelen. *Inlichtingen over het programma of verzoek tot toezending van de studiegids HOVO bij dr. C.P.M. Górts, p.a. bureau faculteit biologie, Wentgebouw, Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht, (030) 2532822, b.g.g. 2531858.*

Sociaal Cultureel Centrum de Uitwijk

Najaar 1996 organiseert de Uitwijk een zeer divers cursusprogramma met onder meer zingen, filosoferen, mode maken, kunstgeschiedenis, handschrift verbeteren en design/ontwerpen. Er zijn diverse tijden: in de pauze, tussenuren, late namiddag en in de vroege avond, aansluitend op het werk en om de files rond Utrecht te omzeilen. Alumni die zijn afgestudeerd na 30 juni 1995 kunnen deelnemen tegen het speciale studententarief. (studentnummer meenemen). De cursus-informatiemarkt vindt plaats op dinsdag 24 september. Tussen de middag van 12.00-14.00 uur en aansluitend op het werk van 16.30-18.00 uur in de hal van Transitorium I, Leuvenlaan 21 in de Uithof. U kunt ook een programma aanvragen. *Informatie: De Uitwijk (030) 2533402, email: uitwijk@pobox.ruu.nl homepage: http://www.ruu.nl/Uitwijkcursus.html.*

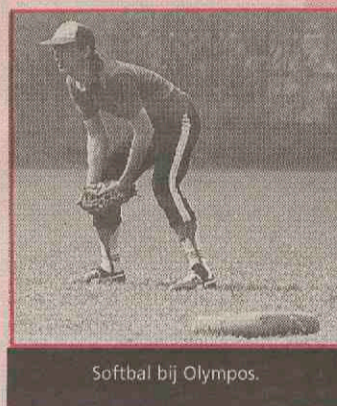
Sportcentrum Olympos

Op 2 september is het sportseizoen 96/97 van Sportcentrum Olympos van start gegaan. Het programma omvat meer dan 30 verschillende takken van sport. Nieuw dit jaar zijn o.a. softbal, de 'work-it-out' aerobics en de loopgroep. Veel cursussen starten dit seizoen vier keer (de tweede periode begint op 11 november a.s.). Voor squash-, fitness- en tennisabonnementen is er doorlopende inschrijving. Afgestudeerden aan de Univer-

siteit Utrecht kunnen tot twee jaar na het behalen van het diploma voor aantrekkelijke tarieven deelnemen aan het sportprogramma. *Informatie: Sportcentrum Olympos, Uppsalalaan 3, 3584 CT Utrecht, (030) 2534471*

De Salon

In oktober 1996 hoopt de Salon haar zesde reeks debatten in te gaan. Het afgelopen seizoen heeft inhoudelijk goede discussies opgeleverd met een hoog informatief gehalte. Thema's als de flexibilisering van arbeid, het verval van de zeden, new age in de lage landen en modeziekten trokken vaak volle zalen. Ook over aandacht in de pers heeft de Salon niet te klagen gehad. Voor het komende seizoen staan onderwerpen als de revival van religie, de veranderende omgang met de dood, vervoer in Nederland en de populariteit van de opera op het programma. Aan de hand van drie of vier pittige stellingen komen de thema's aan bod. Enkele panelgasten brengen de discussie op gang, waarna het publiek alle ruimte krijgt om mee te debatteren. Dit alles onder leiding van één van de vaste presentatoren: Machteld Versnel, Tweede Kamerlid voor D66 en Paul Schnabel, hoogleraar Geestelijke Gezondheidszorg. Het debat wordt ingeleid met een gesproken column door André Klukhuhn, hoofd Studium Generale van de Universiteit Utrecht. Vooraf en in de pauze is er een muzikaal intermezzo.

Softbal bij Olympos.

Elke derde zondag van de maand, van oktober tot en met april, is er een Salon. De debatten vinden plaats in het Polman's Huis, hoek Keistraat/Jansdam. Aanvang: 14.30 uur, de zaal gaat om 14.00 uur open. De data van de Salon in het najaar zijn: 20 oktober 1996, 17 november 1996, 15 december 1996. *Informatie: De Salon Utrecht, Germaine Custers, Postbus 80125, 3508 TC Utrecht, (030) 2533708, e-mail: Salon@bur.ruu.nl.*

Wetenschapsfestival

Op zaterdag 12 oktober 1996 vindt in het Utrechtse Muziekcentrum Vredenburg het Nationaal Wetenschapsfestival '96 plaats. Het thema is 'Beweging'. In de Grote Zaal staat een wetenschaps circus op het programma: bewegingswetenschappers voeren experimenten uit met trampolinespringers, evenwichtskunstenaars en een jongleur. In de Kleine Zaal worden wetenschappers door journalisten aan de tand gevoeld. In de foyers zijn demonstraties, experimenten en een interactieve opstel-

ling. Daarnaast zijn er vele lezingen door onder anderen wetenschappers van de Universiteit Utrecht: dr. H.C. Schamhart (spiermetingen op Shetlandpony's), dr. M.J. Duchateau (spreidingsgedrag van hommels), dr. M. Zonderland (sport en inspanning) en dr. J.F.W. Nuboer (bewegingen van postduiven). Het festival duurt van 10.00 tot 16.30 uur. Toegangskarten à f 15,- zijn verkrijgbaar bij de Stichting Publiek, Wetenschap en Techniek (030) 2342099, bij Boekhandel Broese Kemink te Utrecht en aan de kassa van het Muziekcentrum Vredenburg. *Informatie: Stichting Publiek, Wetenschap en Techniek (030) 2342099.*

Studium Generale

Vanaf eind september organiseert het Bureau Studium Generale weer verschillende lezingencycli. In het kader van de Universitaire Vredesdagen is prof. dr. Peter Vale als speciale gastspreker aangehouden. Vale is verbonden aan het Center for African Studies van de University of Western Cape in Zuid-Afrika. In zijn lezing (23 september) 'Prospects for Peace in Southern Africa' gaat Vale in op de manieren waarop het begrip vrede kan worden ingevuld. Na de grote overwinning op de rassenspolitiek is vrede niet simpelweg het ontbreken van oorlog. In hetzelfde kader wordt in oktober een serie van drie bijeenkomsten georganiseerd over kernwapens. Dit jaar moet een Verdrag

De Salon.

op een Volledig Verbod op Kernproeven worden afgesloten (Comprehensive Test Ban Treaty). In kort bestek wordt bekeken welke problemen hierbij komen kijken.

► Een Utrechts samenwerkingsverband van het Bureau Studium Generale, de faculteit Godgeleerdheid, het Muziekcentrum Vredenburg, de boekhandel Broese Kemink en het Filmtheater 't Hoogt organiseert een zeer gevarieerd programma over de **joodse cultuur** (najaar 1996 en voorjaar 1997). In lezingen, concerten, literaire activiteiten en films wordt kennisgemaakt met de verschillende cultuuruitingen. In de lezingencyclus staat de historische ontwikkeling van de joodse gemeenschappen centraal.

► Nu de rook wat is opgetrokken

rond het **existentialisme**, de politieke twisten zijn geluwd en het communisme is vervluchtigd, wordt het pad vrijgemaakt om het existentialistisch gedachtengoed op zijn merites te beoordelen. In een programma, dat samen met de Alliance Française en de faculteit Letteren is georganiseerd, wordt de literaire en filosofische erfenis van het existentialisme bekeken.

► Na de algemene serie lezingen over het begrip **duurzame ontwikkeling** in het afgelopen voorjaar, organiseert Studium Generale, weer met het Universitair Milieu Platform Utrecht, een serie bijeenkomsten over de betekenis van duurzame ontwikkeling op het onderzoek aan de Universiteit Utrecht. Ook al heet duurzame ontwikkeling volgens het Ontwikkelingsplan een speerpunt in het universitaire beleid te zijn, toch blijkt het moeilijk dit onderwerp systematisch in de onderzoeksprogramma's te integreren. Vandaar dat dit programma de vraag meekrijgt of duurzame ontwikkeling speerpunt of fopspeen is.

► Van 31 augustus tot 17 november zal, voor het eerst in de geschiedenis, het **Utrechts Psalter** het middelpunt vormen van een tentoonstelling in het Museum Catharijneconvent. Het Utrechts Psal-

ter is een handschrift dat tot de grootste meesterwerken van de westerse middeleeuwse kunst wordt gerekend. Studium Generale begeleidt deze tentoonstelling met een aantal lezingen over de totstandkoming van dit Psalter.

► Tot slot, het jubileumprogramma over het **Bewustzijn**, het thema dat het Studium Generale Utrecht als raadsel van het jaar heeft uitgekozen. Vanuit verschillende invalshoeken, zoals de (neuro)psychologie, de psychoanalyse, de filosofie en de dierfysiologie, zal een tipje van de sluier worden opgelicht.

Informatie: Studium Generale (030) 2532436.

Vereniging Utrechts Universiteitsfonds U-fotiek

Er zijn diverse artikelen van de Universiteit Utrecht te koop. Deze zijn telefonisch en schriftelijk te bestellen of af te halen bij: Vereniging Utrechts Universiteitsfonds, Achter de Dom 20, 3512 JP Utrecht, tel. (030) 2538025, fax (030) 2538026, Postbanknr. 14475. Bij bestellingen die per post moeten worden toegestuurd, worden verzendkosten in rekening gebracht.

Faculteiten

Aardwetenschappen

UGV

► Op 21 november organiseert de Utrechtse Geologen Vereniging het **'UGV Offshore Symposium'**. Gedurende deze dag houden mensen uit diverse takken van de Offshore-industrie een lezing over hun discipline. Er zal getracht worden om een zo compleet mogelijk beeld te geven van deze boeiende bedrijfstak. Op het programma staan onder meer: 'The off-shore industry, now and in the future' door drs. L.D. Alblas (Amoco Netherlands B.V.), 'Interpretation of geophysical data and well-logging' door drs. J. van Doorn (Schlumberger Netherlands B.V.), 'The installation of an oilplatform' door mr. B. Godtschalk (Heeremac Netherlands B.V.) en 'The work on an oilplatform' door drs. W. Visser (Halliburton Netherlands B.V.). Wij zouden het leuk vinden, als op deze dag, veel oud UGV-leden aanwezig kunnen zijn. Er kunnen dan in informele sfeer ervaringen uitgewisseld worden tussen studenten en mensen uit de praktijk. Plaats: Grote Collegezaal, Instituut voor Aardwetenschappen, Budapestlaan 4, Utrecht. Tijd 9.30-16.30 uur.

Deelname: UGV-Leden f 10,-,

Studenten f 12,50, Anderen f 15,-.

► De U.G.V. is sinds kort ook op internet te vinden, dus u kunt, waar ook ter wereld, actuele informatie over activiteiten, reünisten, het Bestuur etcetera vinden: <http://www.geof.ruu.nl/~ugv/>.

► Als u reünist wordt van de U.G.V. ontvangt u alle ledenbrieven en wordt u op de hoogte gehouden van alle recente ontwikkelingen van de U.G.V. De reünistenbijdrage is f 30,- en kan worden overgemaakt op giro 592581 of ABN bank 55.62.34.030.

► De U.G.V. **Lustrumalmanak** is nog te koop. Dit mooie boekwerk, met lestenen kaft, bevat alle verhalen en anecdotes van 50 jaar Geologie in Utrecht. Hij is te koop voor f 22,50 voor leden en reünisten en voor f 32,50 voor niet-leden/-reünisten.

► De U.G.V. is op zoek naar nieuwe c.q. **recente adressen** van al haar oud-leden. Ontvangt u nog steeds geen post van ons, stuur dan uw adres door naar: Utrechtse Geologen Vereniging, Budapestlaan 4, 3584 CD Utrecht, Nederland. Of e-mail naar ugv@geof.ruu.nl. Informatie: U.G.V. (030) 2532019.

Biologie

Facultaire colloquia

In het najaar organiseert de faculteit Biologie weer een aantal colloquia. Tijdens een colloquium geeft een facultair onderzoeker of een gast spreker van buiten de faculteit een beeld van ontwikkelingen in zijn of haar vakgebied en van de verwachte doorbraken in de toekomst. De voordrachten zijn algemeen van aard, en niet specialistisch, ofschoon zij wel de diepte in kunnen gaan. De komende maanden komen onderwerpen op het gebied van de **moleculaire biologie**, de **endocrinologie**, de **toxicologie** en de **fytopathologie** aan de orde. De colloquia vinden eens per maand of twee maanden plaats op **donderdag om 16.00 uur**, in het Went- of Kruytgebouw. Na afloop is er gelegenheid om onder een borrel na te praten.

Als u op de hoogte wilt worden gehouden van het programma, kunt u dit schriftelijk laten weten aan het bureau van de faculteit Biologie, t.a.v. dr. C.P.M. Görts, Wentgebouw, Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht.

Artikelen:

Stropdas blauw met afbeelding Sol	f 25,-
Stropdas blauw met faculteitskleuren	f 25,-
Stropdas rood-wit met afbeelding Sol	f 25,-
Choker blauw met afbeelding Sol	f 25,-
T-shirt rood met afbeelding Sol, maten M.L.XL	f 25,-
Sweat-shirt blauw met afbeelding Sol, maten M.L.XL.XXL	f 50,-
Sweat-shirt met afbeelding Sol, maten L.XL.XXL	f 50,-
Manchetknopen Sol, verguld	f 35,-
Manchetknopen Sol, verzilverd	f 30,-
Brochette Sol, verzilverd	f 15,-
Paraplu standaard blauw/donkergroen met geel opdruk Sol	f 25,-
Theelepels met afbeelding Academieggebouw zilver	f 50,-
Mapje met 10 foto's Academieggebouw	f 5,-
Brochure 'Rondgang langs en door het Academieggebouw', Nederlands of Engels	f 5,-
Roller Parkerpen blauw met wit opdruk Sol	f 25,-
Pennen met afbeelding Sol in verschillende kleuren	f 3,-
Congresmap blauw/frisgroen met geel opdruk Sol	f 15,-
CD, Nederlands Klaviermuziek uit de Barok: Gert Oost bespeelt de orgels van de Universiteit Utrecht	f 35,-
CD, Utrechtsch Studenten Concert (Ravel en Sjostakovitsj)	f 35,-
CD, De dichter is een koe en geen varken - 175 jaar Diergeneeskundig onderwijs in Nederland 1821-1996 - 14 gedichten over de relatie tussen mens en dier	f 30,-
CD, Utrechts Studenten Koor en Orkest USKO, Cantica Artis	f 30,-
Cassette wandelroute Utrecht	f 14,50
Cassette fietsroute Utrechtse Heuvelrug, Kromme Rijngebied	f 14,50
Walkman incl. batterijen	f 15,-

Artikelen met het oude embleem van de Universiteit Utrecht:

Sweat-shirt kl. embleem, blauw, maat M	f 40,-
Reistas, blauw	f 55,-
Portefeuille, zwart leer (nog enkele stuks)	f 75,-
Creditcard etui, zwart leer (nog enkele stuks)	f 60,-
Logo Sol	f 15,-
Longdrink-, bier- en sherryglas	f 4,50

Lustrumartikelen 360 jaar Universiteit Utrecht

Stropdas 360 jaar	f 27,50
Boekje 'Zes keer zestig' 360 jaar universitaire geschiedenis	f 5,-
Bouwplaatje Zonnewijzer	f 1,-

Geneeskunde

Tijdschrift SCAN

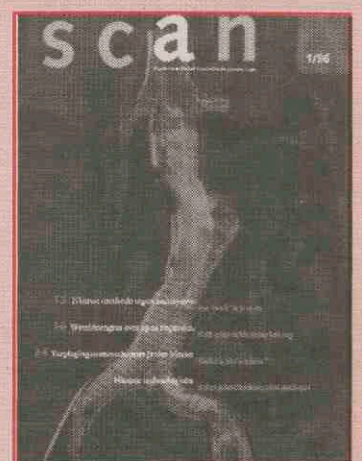
In juli verscheen het eerste nummer van SCAN, het nieuwe driemaandelijkse populair-wetenschappelijke magazine waarmee het Medisch Netwerk Utrecht (Academisch Ziekenhuis Utrecht, Medische Faculteit Utrecht en het Wilhelmina Kinderziekenhuis) een select bestand van externe relaties op de hoogte wil houden van de nieuwste ontwikkelingen. SCAN bevat een mix van artikelen over onderzoek, patiëntenzorg en onderwijs/opleidingen.

Letteren

Contractonderwijs Letteren

Bij de faculteit der Letteren bestaat de mogelijkheid als 'contractant' onderwijs te volgen zonder als student ingeschreven te staan. Bij contractanten worden geen eisen aan de vooropleiding gesteld; via een gesprek met de studie-adviseur wordt bekeken welke cursussen het beste aansluiten bij de belangstelling en het niveau van de contractant.

Contractanten betalen een bedrag per standaardcursus (in 1996-1997 f 285,-; korting bij 5 of 10 cursussen) en mogen daarvoor deelnemen aan het onderwijs en ook de bijbehorende toets afleggen. Een standaardcursus heeft een omvang van 160 studiebelastinguren; het aantal contacturen (college-uren) verschilt per cursus. In beginsel staat het **hele onderwijsaanbod** van de faculteit (ruim 1000 cursussen)

Scan, magazine van het Medisch Netwerk Utrecht.

open voor contractanten, maar bij sommige cursussen worden ingangseisen gesteld. De meeste cursussen worden overdag gegeven, maar met name binnen de opleidingen Nederlands en Geschiedenis (beide ook in deeltijdvorm) vindt ook avondonderwijs plaats.

Voor meer informatie of brochures over onderwijs voor contractanten kunt u bellen met het secretariaat van de studie-adviseurs Letteren, (030) 2536285, dagelijks van 10.00-12.30 en van 13.00-16.00 uur.

Muziekwetenschap

Dit jaar bestaat de studievereniging **Hucbald** van het Instituut voor Muziekwetenschap in Utrecht 55 jaar. Van 19 tot en met 24 oktober zal het gebouw aan Drift 21 te Utrecht in het teken staan van dit elfde **lustrum**. Het gekkengetal elf brengt ons tot het thema 'Muziekwetenschap? Gekkenwerk!'. Hoe dit thema gaat uitpakken is natuurlijk nog een verrassing.

In 1938 ontstond onder enkele muziekwetenschapstudenten de behoefte om in de vorm van een dispuut te discussiëren over levensvragen, tijdschriften, boeken en natuurlijk muziek. In 1941 resulteerde dit in de oprichting van Studievereniging Hucbald. Een echt eigen verenigingslied werd geschreven door Hélène Nolthenius (tekst) en Nancy van der Elst (muziek), en kreeg de naam 'Hucbaldmotet'. Hucbald was geboren.

Vijfenvijftig jaar na dato leeft Hucbald meer dan ooit. Zij is uitgegroeid tot een studievereniging die zich met name tot doel heeft gesteld de onderlinge band tussen muziekwetenschapstudenten te bevorderen. Door middel van excursies, open podia, feesten en concertbezoek ontmoeten de studenten elkaar ook buiten de colleges om. Het afgelopen jaar werd een succesvolle studiereis naar Londen georganiseerd.

Een 55e verjaardag moet natuurlijk gevierd worden en bij dat feest wil Hucbald alle oud-studenten muziekwetenschap graag betrekken.

Eén van de activiteiten zal daarom een reünistendag zijn. Het toeval wilde dat ook de Vakgroep Muziekwetenschap plannen had voor een zogenaamde Alumni-dag. Waarschijnlijk heeft u daarover reeds bericht ontvangen. Er is intussen besloten dat de reünistendag door de Vakgroep en Hucbald gezamenlijk zal worden georganiseerd, en wel op zaterdag 19 oktober van dit jaar. Wij zijn blij dat er al veel reacties gekomen zijn op de eerder genoemde brief. Via deze oproep willen wij alle oud-muziekwetenschapstudenten nogmaals wijzen op deze reünie; een officiële uitnodiging volgt nog.

Informatie: Hucbaldkamer

(030) 2539345 of Jean-Paul Meijer (voorzitter van de Lustrumcommissie) (070) 3936982.

Kunstgeschiedenis

Op 2 november 1996 organiseert de Vereniging van Vrienden van het Kunsthistorisch Instituut een **alumni-dag** voor afgestudeerden van de vakgroep Kunstgeschiedenis. Prof. dr. Carel Blotkamp, alumnus van de Universiteit Utrecht en hoogleraar Moderne Kunst aan de Vrije Universiteit, houdt de voordracht 'Spreekende beelden'. Charles Ex (alumnus en directeur van het Centraal Museum) en Henri Defoer (directeur van het Museum Catharijneconvent) wisselen met alumni van gedachten over verschillende aspecten van hun museumbeleid en/of de relevantie en betekenis van recente aanwinsten. Prof. dr. Peter Hecht vertelt over het onderzoek binnen de vakgroep, ook in relatie tot nationale en internationale ontwikkelingen op het gebied van het kunsthistorisch onderzoek. Plaats: Academiegebouw. Informatie; (030) 2536300.

Rechten

Economie

Op 1 december 1996 is prof. dr. C.K.F. Nieuwenburg 25 jaar als hoogleraar Staaathuishoudkunde en Statistiek verbonden aan de Universiteit Utrecht. Ter gelegenheid van dit heuglijke feit vindt op woensdag 4 december 1996 van 16.00 tot 17.00 uur een feestelijke bijeenkomst plaats, met aansluitende receptie, in het Academiegebouw, Domplein 29, Utrecht. Tijdens deze bijeenkomst zal het woord gevoerd worden door onder anderen dr. ir. Quené, voormalig voorzitter van de Sociaal-Economische Raad, en door prof. dr. Van Ginkel, rector magnificus van de Universiteit Utrecht. Belangstellenden, waaronder met name oud-studenten, worden van harte uitgenodigd bij deze jubileumbijeenkomst aanwezig te zijn.

Open dag

Op 19 april bezochten zo'n 350 vwo-5 en -6 scholieren de open dag van de faculteit Rechten. 245 scholieren vulden na afloop een enquête in. Ze gaven de open dag een gemiddeld cijfer 8.

Lustrum

In september t/m december wordt een 'permanente' **tentoonstelling** gehouden over de rijke geschiedenis van het pand Janskerkhof 3, dat in 1996 750 jaar bestaat. In het pand is onder meer een klooster gevestigd geweest. In de periode van de Republiek hielden de Staten van Utrecht daar hun vergaderingen. Medio oktober zal het terrein naast het gebouw zijn functie als

parkeerplaats goeddeels verliezen. Er zullen onder andere linden geplant worden.

In december – de datum is nog niet bekend – zal een **onderzoeksdag** worden gehouden met als thema, de relatie tussen het juridisch onderzoek en aanpalende wetenschapsterreinen. Dit betreft interdisciplinair onderzoek dat binnen de onderzoekscholen van de faculteit op grote schaal plaatsvindt.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de Lustrumcommissie faculteit Rechtsgeleerdheid, Janskerkhof 3, 3512 BK Utrecht, (030) 2537018.

Ruimtelijke Wetenschappen

Verstedelijking

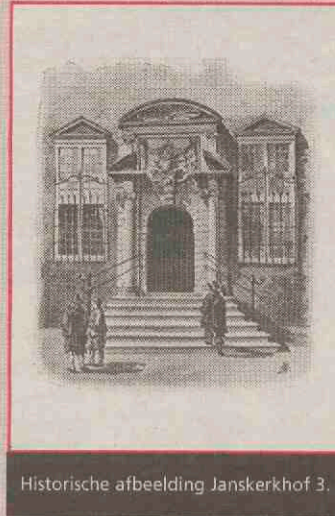
Op zaterdag 23 november worden voor afgestudeerden van de faculteit Ruimtelijke Wetenschappen twee **lezingen** in het kader van het actualiteitscollege 'De verstedelijkingsopgave van Nederland' georganiseerd. Drs. J. van Staalduine van het Ministerie van VROM gaat in op de visie van het ministerie op de verstedelijking in Nederland. Prof. dr. T. Kreukels van de faculteit Ruimtelijke Wetenschappen plaatst de ontwikkelingen in een historisch perspectief. Informatie: Hanne ten Berge, ma t/m wo (030) 2534054, do (030) 2531405, e-mail: h.tenberge@frw.ruu.nl.

Sociale Wetenschappen

Therapiedag

De Utrechtse Faculteitsvereniging der Sociale Wetenschappen **Alcmaeon** organiseert op 3 oktober wederom haar befaamde **Therapiedag**. Deze dag staat in het teken van de klinische psychologie en hulpverlening. De dag zal beginnen met twee lezingen over de controversie tussen reguliere en alternatieve therapieën. Verder kunt u tijdens deze dag door middel van workshops kennismaken met verschillende therapieën. Therapieën zoals psychoanalyse, gedragstherapie en Rogeriaanse therapie komen aan bod, maar ook de meer alternatieve therapieën zoals lachtherapie, Gestalt-therapie, reïncarnatietherapie en hypnotherapie. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de commissie Gezondheid en Hulpverlening of het bestuur van Alcmaeon. Het telefoonnummer is (030) 2533200.

Alcmaeon organiseert elk jaar vele congressen, lezingen en excursies op het gebied van Sociale Wetenschappen. Er wordt naar gestreefd elk veld binnen de Sociale Wetenschappen aandacht te geven. Zo is er een commissie Arbeid, Organisatie en Management, een

Historische afbeelding Janskerkhof 3.

commissie Cultuur en Maatschappij en een commissie Gezondheid en Hulpverlening. Deze commissies verzorgen elk jaar congressen en lezingen.

Verder heeft Alcmaeon een mooi verenigingsblad, 'Geestig' genaamd. Dit blad is een sociaal-wetenschappelijk magazine met veel aandacht voor actuele onderwerpen en onderzoeken.

U kunt **begunstiger** worden en gebruikmaken van alle voordelen van Alcmaeon. U ontvangt vijf keer per jaar de Geestig en wordt op de hoogte gehouden door middel van nieuwsbrieven en folders. U kunt tegen korting of gratis naar alle Alcmaeon activiteiten en u betaalt slechts f 25,- per jaar. Informatie: Alcmaeon, Heidelberglaan 1, 3584 CS Utrecht, (030) 2533200.

Internationaal reuksymposium

Binnenkort verlaat prof. dr. E.P. Köster de Utrechtse universiteit. Ter gelegenheid van dit afscheid zal op dinsdag 22 oktober (9.00-17.00 uur)

in de Aula aan het Domplein een internationaal reuksymposium worden gehouden. Voorafgaand aan Köster's afscheidlesing houden vijf top-onderzoekers uit de Verenigde Staten en Duitsland op die dag 'state of the art'-lezingen over verschillende aspecten van de reukzin. De voordrachten zijn in het Engels. De volgende sprekers houden een lezing: dr. Bert P.M. Menco (Northwestern University, Evanston, USA): 'De ultrastructuur van reukreceptoren'; prof. dr. John S. Kauer (Tufts University, Boston, USA): 'De (electro)fysiologie van de reuk'; prof. dr. Gerd Kobal (Universität Erlangen/Nürnberg): 'Event-related potentials and olfaction'; prof. dr. William S. Cain (University of California, La Jolla, USA): 'Cognitieve aspecten van de reuk'; prof. dr. Richard L. Doty (Univ. of Pennsylvania, Philadelphia, USA): 'Reuk: klinische en gezondheidsaspecten'; prof. dr. E.P. Köster: 'Over toepassingen van reukonderzoek'.

Er is nog een beperkt aantal **toehoordersplaatsen** voor dit symposium beschikbaar. De kaarten worden toegewezen in volgorde van aanmelding. Deelname is kosteloos. U kunt zich aanmelden tot uiterlijk 8 oktober door een verzoek tot deelname, met vermelding van uw adres en telefoonnummer, te richten aan: Faculteit Sociale Wetenschappen, Secretariaat Psychonomie, Universiteit Utrecht, Postbus 80140, 3508 TC Utrecht. U ontvangt zo spoedig mogelijk na 8 oktober bericht of u kunt deelnemen.

Zij die het symposium niet willen bijwonen, maar wel afscheid willen nemen van de scheidende hoogleraar zijn van harte welkom op de **receptie** in de senaatszaal, Academiegebouw, Domplein, Utrecht. De receptie vindt plaats tussen 17.00 en 18.30 uur.

Studentenleven

SIB

De Studentenvereniging voor Internationale Betrekkingen Utrecht organiseert zoals altijd weer veel activiteiten over het buitenland in de breedste zin van het woord. Deze activiteiten zijn open en gratis voor iedereen die interesse heeft, dus ook voor alumni. Een interessante gelegenheid voor oud-leden om weer wat betrokken te raken bij de vereniging is het **congres** dat de SIB op 21 oktober a.s. organiseert. Het congres gaat over **mensenrechten** en wordt gehouden in het Academiegebouw te Utrecht. Oud-Leden die op de hoogte willen blijven van wat de SIB doet en contact willen houden met andere oud-leden, wordt verzocht contact op te nemen met het secretariaat, zodat er reünistenactiviteiten op touw gezet kunnen

worden. Voor alle vragen bel, schrijf of kom langs! Informatie: SIB-Utrecht, Internationaal & Cultureel Centrum Parnassus, Kruisstraat 201, k. 204, 3581 GK Utrecht, (030) 2532884, e-mail: sib@fys.ruu.nl, internet: www.fys.ruu.nl-sib.

Unitas

Van 13 t/m 24 november 1996 viert Unitas S.R. haar 17e **lustrum** onder het motto 'Op de Barricade'. Dit motto heeft zowel een historische als een hedendaagse verwijzing. Het verwijst naar de Franse Revolutie en naar de ingrijpende Haagse maatregelen die het studentenleven in het algemeen en het verenigingsleven in het bijzonder onder zware druk zetten. Voor het behoud van het unieke studentenleven op onze vereniging gaan wij in

Een kwartaalkeuze uit de persberichten van promoties, oraties, publicaties en personalia

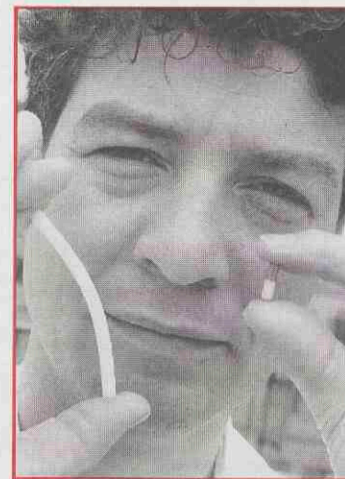
Betere tandimplantaten

Nieuwe Polyactive tandimplantaten zijn flexibel en lijken meer op natuurlijke tandwortels dan de gebrui-

kelijke implantaten. Ze veroorzaken minder botverlies en blijven daardoor beter zitten. Dit blijkt uit het

onderzoek dat de kaakchirurg in opleiding Gert Meijer bij honden verrichtte. Ook neemt Polyactive vocht uit de omgeving op, waardoor het implantaat opzwellt en beter contact maakt met het kaakbot. De kauwkrachten worden zo over een groter botoppervlak verdeeld. Toekomstig onderzoek moet uitwijzen of deze implantaten ook voor mensen geschikt zijn. Tot op heden worden implantaten gemaakt van titanium (metaal), bioglas of hydro-

xylapatiet (keramiek). Deze materialen zijn erg hard en weinig flexibel. Op 18 juni promoveerde Meijer op zijn proefschrift 'Flexible Bone Bonding Implants - A study of Polyactive applied as dental implant and bone filler' aan de faculteit Geneeskunde (promotores: prof. dr. C. de Putter en prof. dr. C.A. van Blitterswijk, co-promotor: dr. R. Koole).

Gert Meijer:

"Polyactive tandimplantaten lijken veel op natuurlijke tandwortels."

Borstslagader als bypass

Borstslagaders zijn geschikter als omleiding (bypass) voor verstopte kransslagaders dan de meestal gebruikte beenaders. Patiënten leven langer en hebben minder klachten. Na tien jaar is de overleving onder patiënten met een borstslagader-bypass tien tot vijftien procent groter dan onder patiënten met een beenader-bypass. Een borstslagader-bypass is technisch wel iets moeilijker uit te voeren, omdat de longholte opengesneden

moet worden. Dit blijkt uit het proefschrift 'One or two internal thoracic arteries in coronary artery bypass surgery' van de hartchirurg Eric Berreklouw. Op 4 juni promoveerde hij bij de faculteit Geneeskunde (promotores: prof. dr. J.J. Bredée en prof. dr. E.O. Robles de Medina). Berreklouw toonde tevens aan dat het gebruik van borstslagaders op de lange duur effectiever en mogelijk goedkoper is dan de zogeheten dotterbehandeling.

Nederlandse ouders zijn goede opvoeders

Nederlandse ouders hechten veel waarde aan een goede opvoeding. Zij geven de voorkeur aan overreding en gesprek boven autoritaire opvoedingsvormen, maar vinden wel dat kinderen moeten leren dat er regels zijn. De problemen in de samenleving worden in veel mindere mate veroorzaakt door een falende opvoeding dan vaak wordt aan-

genomen. Dat stellen de Utrechtse hoogleraren pedagogiek dr. J. Rispens en dr. W. Meeus in hun rapport 'Opvoeden in Nederland'. Het vormt de neerslag van een groot-schalig onderzoek dat de afgelopen vier jaar in opdracht van de ministeries van Welzijn en Justitie werd uitgevoerd onder 1267 gezinnen van in Nederland geboren ouders.

Vroege opsporing handicaps

De neurofysiologische test SEP (somatosensorisch geëvoceerde potentiaal) kan in een vroeg stadium voorspellen of baby's die problemen hadden bij de geboorte neurologische schade hebben opgelopen. Veel ouders kan daardoor onnodige ongerustheid bespaard blijven. De SEP bepaalt of een elektrische prikkel, gegeven aan een zenuw in de duim, goed wordt ontvangen in bepaalde delen van de hersenen. Met behulp van beeldvormende technieken zoals echografie kunnen structurele afwijkingen in de hersenen aangetoond worden, maar deze afwijkingen zeggen weinig over hoe het kind later zal functioneren. Dit blijkt uit het proefschrift 'The use of somatosensory evoked potentials in the neonatal period' waarop

Véronique Pierrat op 14 juni promoveerde bij de faculteit Geneeskunde (promotores: prof. dr. A. Okken en prof. dr. P. Casaer, co-promotor: dr. L.S. de Vries). Op dezelfde dag promoveerde Paula Eken (promotores: prof. dr. A.C.B. Peters en prof. dr. H. Spekrijse, co-promotor: dr. L.S. de Vries). Uit haar proefschrift 'Cerebral visual impairment in infants with haemorrhagic-ischaemic lesions of the neonatal brain' blijkt dat het opsporen van kinderen die slechtziend zijn door een hersenbeschadiging, kort na de geboorte mogelijk is. Het is van groot belang om deze vorm van slechtziendheid in een vroeg stadium aan te tonen, omdat de rest van het gezichtsvermogen dan zo goed mogelijk gestimuleerd en benut kan worden.

Personalia

In het komende kwartaal houden de volgende hoogleraren hun afscheidscollege (Aula van het Academiegebouw, Domplein 29, Utrecht om 16.00 uur):

Prof. dr. H. W. de Knijff, faculteit Godgeleerdheid, 26 september 1996

Prof. dr. A. Ruiter, faculteit Diergeneeskunde, 7 november 1996

Prof. dr. R. van den Broek, faculteit Godgeleerdheid, 21 november 1996

Prof. dr. J.E. Gajentaan, faculteit Diergeneeskunde, 28 november 1996

Prof. dr. Y.S. Brenner, faculteit Sociale Wetenschappen, 13 december 1996

In het komende kwartaal houden de volgende hoogleraren hun oratie (Aula van het Academiegebouw, Domplein 29, Utrecht om 16.15 uur tenzij anders vermeld):

Prof. dr. P.L. Pearson, faculteit Geneeskunde, 8 oktober 1996

Prof. dr. W.A. Weijs, faculteit Diergeneeskunde, 9 oktober 1996

Prof. dr. A.P. Philipse, faculteit Scheikunde, 17 oktober 1996

Mw. prof. dr. D.M. Curtin, faculteit Rechten, 18 oktober 1996

Prof. dr. N.D. van Egmond, faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, 31 oktober 1996

Prof. dr. M.L. Vellinga, faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, 15 november 1996 om 17.30 uur

Prof. dr. A.C. Beijnen, faculteit Diergeneeskunde, 19 november 1996 om 16.00 uur

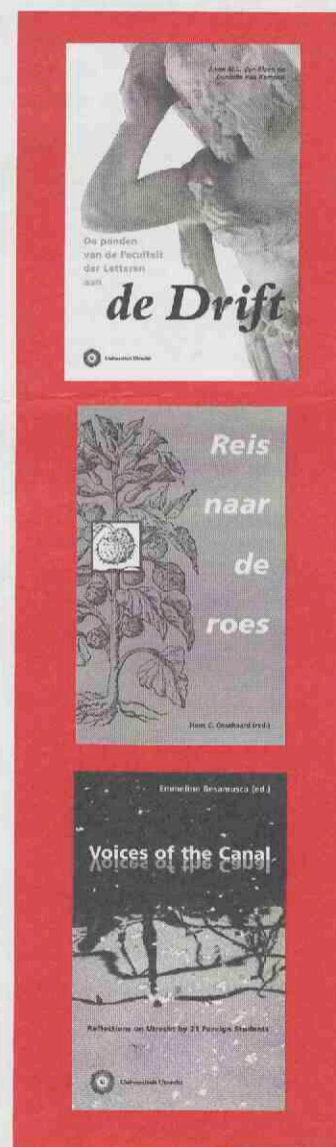
Prof. dr. J.H. Beijnen, faculteit Farmacie, 19 november 1996 om 16.00 uur

Prof. dr. R. Veenhoven, faculteit Sociale Wetenschappen, 22 november 1996

Prof. dr. J. Lelieveld, faculteit Natuur- en sterrenkunde, 27 november 1996

Verschenen

Ter gelegenheid van het 360-jarig bestaan van de Universiteit Utrecht verschijnt er in 1996 een aantal publicaties bij uitgeverij Kwadraat, Lange

Publicaties ter gelegenheid van het lustrum.

Smeestraat 33, 3511 PT Utrecht, telefoon (030) 2343821, fax (030) 2368557. Deze zijn aldaar te bestellen en te koop in de boekhandel.

De Engelstalige bundel *Voices of the Canal* (f 14,90 ISBN 90 6481 601 8) bevat 21 verhalen van buitenlandse studenten over hun herinneringen aan de stad Utrecht.

In de bundel *Alumniportretten* (f 24,90 ISBN 90 6481 600 x) komen tien succesvolle wetenschappers en bestuurders aan het woord die gestudeerd hebben

aan de Universiteit Utrecht. Onder hen zijn Leo en Tineke Vroman, en Nobelprijswinnaar Nicolaas Bloembergen. Zij geven een terugblik op een halve eeuw universitaire ontwikkeling.

Onder redactie van professor Paul Op de Coul verschijnt de lezingenbundel *Tekens van Moderniteit: Wenen rond 1920* (f 34,90 ISBN 90 6481 602 6). Deze lezingen werden in september 1996 gehouden op het gelijknamige symposium.

Het door de faculteit Sociale Wetenschappen gedane onderzoek naar de kwaliteit van het academisch onderwijs resulteert in de publicatie *Wat is goed onderwijs* (f 24,90 ISBN 90 6481 603 4). Hierin wordt gevraagd wat de student verwacht van goed onderwijs.

Psychedelica, smart products, digitale drugs, drank en gokken zijn volop in de actualiteit. Medewerkers van het Centrum voor Verslavingsonderzoek van de Universiteit Utrecht hebben zich gebogen over de binnenlandse *Reis naar de roes* (f 24,90 ISBN 90 6481 604 2).

In het boek *De Drift, panden van de Faculteit der Letteren aan de Drift* (f 19,90 ISBN 90 6481 605 0) wordt de geschiedenis van deze panden en hun vroegere bewoners besproken.

De lokroep van Olympia

Bij het Bureau Studium Generale is in juni ter gelegenheid van het eeuwfeest van de moderne Olympische Spelen de bundel 'De Lokroep van Olympia' verschenen. Deze bundel met bijdragen van studenten en docenten Oude Geschiedenis en Archeologie beschrijft de Olympische geschiedenis van 776 voor Christus tot heden. Aan de orde komen vragen als: Hoeveel marathons zijn er gelopen in de Oudheid? Waarom worden de Spelen niet altijd in Athene gehouden, zoals de Grieken graag wilden? Waren er rangen en standen onder de deelnemende atleten?

U kunt dit boek bestellen door f 15,- over te maken op giro nr. 174863 t.g.v. RUU/ Studium Generale, Utrecht o.v.v. Lokroep. Informatie: Studium Generale (030) 2532436.

de geest van de Franse Revolutie 10 dagen lang 'Op de Barricade'. Zo zal het verenigingspand aan het Lucas Bolwerk, Symposion genaamd, tot een ware Bastille getransformeerd worden. Bij het organiseren van alle activiteiten ter ere van het Lustrum is de Lustrumcommissie niet met de Franse slag te werk gegaan.

► Het programma ziet er als volgt uit: Woensdag 13 november: **Première Lustrummusical**; Donderdag 14 november: **Opening 17e Lustrum U.S.R.**; Vrijdag 15 november: **Wijnen Sigarenproeverij**; Zaterdag 16 november: **Sportdag**; Zondag 17 november: **Koffieconcert en Bal Masqué**; Maandag 18 november: **Cabaretavond**; Dinsdag 19 november: **Buitendag**; Woensdag 20 november: **Congres, Opvoering Lustrummusical en Oudjaarsavond**; Donderdag 21 november: **Dies, Opvoering Lustrummusical en Receptie Senaat/Lustrumcie**; Vrijdag 22 november: **Reünistenavond**; Zaterdag 23 november: **Reünistenintocht en Lustrumgala**.

► De meeste activiteiten hebben een besloten karakter (voor leden en reünisten van Unitas S.R.). Er zijn echter drie activiteiten die voor alle alumni van de Universiteit Utrecht

Unitas: onthulling lustrummotto 'Op de Barricade' (7 maart 1996)

toegankelijk zijn, namelijk de Lustrummusical, het koffieconcert en het Lustrumcongres. De Musical zal dit jaar opgevoerd worden in theater de Musketon in Lunetten. Voorlopig blijft het stuk nog een verrassing, zeker is dat het een spetterende productie zal worden. Op de rustige zondagochtend kunt u in de rustieke omgeving van het Academieggebouw genieten van een aantal klassieke stukken gespeeld

door het bekende **Kunstorkest**. Er zullen onder andere stukken van Vivaldi en Telemann ten gehore gebracht worden. Woensdag vindt traditiegetrouw het congres plaats, dit jaar in de Utrechtse Geertekerk. Het congres draagt het passende motto 'Spandoek in de ring'. In het kader van dit thema zullen sprekers uit de politiek, cultuur en wetenschap zich vanuit hun ervaring en invalshoek uitlaten over de rol en

invloed van protest op de maatschappij. Door middel van twee fora zal er ruimte zijn voor een levendige discussie.

Voor het reserveren van kaarten voor de beschreven programma-punten kunt u contact opnemen met de Lustrumcommissie (030) 2321904 b.g.g. (030) 2312962.

SSR-NU

Van 26 oktober t/m 1 november viert SSR-NU haar 18e lustrum. Uiteraard zijn alle reünisten en andere belangstellenden van harte welkom. Voor een aantal van de hieronder genoemde activiteiten is slechts een beperkt aantal plaatsen beschikbaar en wij willen daarom vragen iedereen die van plan is naar een van de activiteiten te komen van tevoren contact op te nemen.

Zaterdag 26 oktober: 10.30 uur. **Bijzondere ledenvergadering** van SSR-NU in het Academieggebouw, Dimplein 29, Utrecht. Tijdens deze officiële openingsvergadering van het lustrum houdt de praeses van het afdelingsbestuur een feestrede en drs. A.W. van der Kooij, classicus en redacteur van de RO-organ van de Reünistenorganisatie van SSR-NU houdt een lezing. Om 17.00 uur begint de reünistenbijeenkomst in de sociëteit SSR-NU, Oudegracht 32. Op deze avond komen de reünisten van de SSR-NU bij elkaar voor een borrel en vergadering. Daarna wordt er een groot reünistenfeest georganiseerd voor (oud-)leden.

Zondag 27 oktober: 13.30 uur. **Klassiek concert** in de Lutherse Kerk, Hamburgerstraat 9. Dit klassiek concert wordt door leden uitgevoerd voor leden en reünisten. Aansluitend een High Tea op de sociëteit.

Woensdag 30 oktober: 19.30 uur. **Forum** in het Academieggebouw (Dimplein 29) 'Kosmose over het samengaan van hemel en aarde in het hedendaags christen-zijn'. In dit forum wordt het lustrumthema verder uitgewerkt. Secularisatie en leegloop van traditionele kerken enerzijds en een culturele opleving van nieuwe (of in vergetelheid geraakte oude) religieuze vormen anderzijds kenmerken de dynamiek van het conflict tussen hemel en aarde. Forumleden zijn onder anderen prof. dr. Dengerink en dr. W. Schuwirth.

Donderdag 31 oktober: 20.00 uur. **Uitvoering van het lustrumtoneelstuk Peer Gynt** door toneelondervereniging Ludeia in RASA, Pauwstraat 13. **Vrijdag 1 november: Lustrumgala** van SSR-NU in een bijzonder fraai kasteel in Gelderland. Het gala en het daaraan voorafgaande galadiner vormen de afsluiting en het hoogtepunt van deze lustrumweek.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met SSR-NU, Oudegracht 32, 3511 AP Utrecht, (030) 2316929 of 2317548.

Colofon

Illustrer 4, jaargang 1, september 1996
Illustrer is een gezamenlijke uitgave van de Universiteit Utrecht en de Vereniging Utrechts Universiteitsfonds. In samenwerking met faculteiten en verenigingen, het Alumniplatform en de Stichting Utrechts Universiteitsblad.
Illustrer verschijnt vier keer per jaar en wordt toegezonden aan afgestudeerden van de Universiteit Utrecht in een oplage van 60.000.

Hoofdredacteur: Twan Geurts

Redactie: Karin Beneken Kolmer, Noor van Haaren, Désirée Majoor, Onno Möller, Armand Heijnen

Redactie-advies: Niels Bruijtel, Kees van Dam, Roeland Dobbelaer, Lex Linsen, Marjan Slob

Redactie-raad: Jo Groebel, hoogleraar massacommunicatie; Willem Kardux (voorzitter), secretaris Universiteit Utrecht; Joop Kessels, In- en Externe Betrekkings; Joke Mat, redactie NRC Handelsblad; Her van Oostendorp, Stichting Utrechts Universiteitsblad; Jules Stael, Vereniging Utrechts Universiteitsfonds; Leon van de Zande, studievereniging Awater

Aan dit nummer werkten verder mee: Hans Adriaansens, Alette van Doggenaar, Peter van de Beek, Peter Giesen, Sylvia den Hengst, Lex Linsen, Frans van Mieghem, Marjan Slob, Nico Volkerts, Oene van der Wal

Fotografie: Maarten Hartman, Ivar Pel, Stijn Rademaker

Cartoon: Niels Bongers

Ontwerp & opmaak: Jeske van der Poel, Hans Lodewijkx visuele communicatie

Druk: Drukkerij Dijkman BV, Amsterdam

© Universiteit Utrecht. Illustrer, periodiek voor alumni van de Universiteit Utrecht. Overname van artikelen is – onder bronvermelding – toegestaan.

ISSN: 1383-4703

Voor toezending is gebruik

gemaakt van alumni bestanden van: Vereniging Utrechts Universiteitsfonds, Reünistenvereniging BITON, Reünistenvereniging SSR-NU, Reünistenvereniging Unitas S.R. 'Iungit Iunctos'

Reünistenvereniging USC

Reünistenvereniging UVSU/NVVSU

Reünistenvereniging Veritas

Faculteit Godgeleerdheid

Faculteit Letteren

Faculteit Rechtsgeleerdheid

Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen

Faculteit Sociale Wetenschappen

Faculteit Scheikunde

Faculteit Wijsbegeerte

Faculteit Wiskunde en Informatica

A-Eskwadraat, Avirus, ESN, JVSU, PHEPH,

John Tomes, UGV, URIOS

KNGMG, KNMVD, KNMP, NIBI

Redactie-adres:

Illustrer, postbus 80125,

3508 TC Utrecht,

(030) 2534073,

fax: (030) 2533685,

e-mail: k.beneken@bur.ruu.nl

'Meekijken over de schouder van de wetenschap'

Het Universiteitsmuseum gaat weer open! Een jaar heeft de verhuizing naar het Museumkwartier geduurd. Uit de oude huid van het Botanisch Laboratorium is een gloednieuw museum gekropen. Bij inlevering van deze bon krijgt u vrij entree tot de tentoonstellingen en de prachtige museumtuin (de Oude Hortus). Deze bon is geldig voor één persoon van 15 oktober t/m 31 december 1996.

Universiteitsmuseum, Lange Nieuwstraat 106, Utrecht

Bereikbaar met bus 2 en 22, halte WKZ/Universiteitsmuseum

Vrij entree in het
Universiteitsmuseum

Finale Tweede Internationaal Studenten Pianoconcours

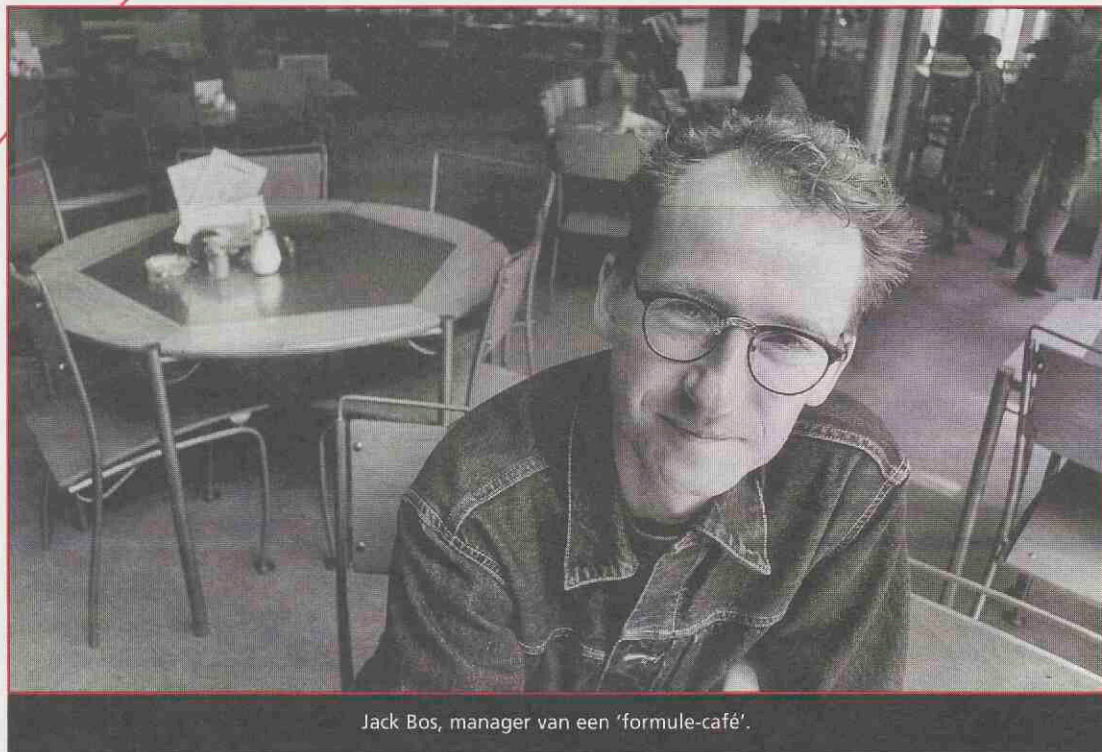
Met deze bon kunt u (maximaal twee) kortingskaarten (f 5,- i.p.v. f 20,-) reserveren via telefoonnummer (030) 2533550. Op de avond van het concert (18 oktober) kunt u uw kortingskaart(en) – tegen inlevering van de bon – bij de kassa van Muziekcentrum Vredenburg afhalen.

Plaats: Grote Zaal Muziekcentrum Vredenburg, Datum: vrijdag 18 oktober 1996. Aanvang: 19.30 uur

Kortings

BON

Studentenkroeg Zeezicht

Jack Bos, manager van een 'formule-café'.

wollen-socken-types. Dat klonk toen nog niet negatief. Inmiddels is het publiek breder geworden. Volgens mij komen hier nu ook veel oud-studenten die in de stad zijn blijven hangen. Maar we zijn nog steeds een tolerant café. Vrouwen moeten zich hier in hun eentje prettig voelen, en een klant die zegt; 'hé homo, ik wil bestellen', krijgt direct te horen dat hij niet langer welkom is." Studenten zijn veranderd, vindt Bos. "Ze hebben absoluut minder tijd dan vroeger. Ons personeel bestaat traditioneel voor het grootste deel uit studenten, en die willen hier nog steeds graag werken, maar het is al bijzonder als je ze twee dagen per week kunt inroosteren." Zeezicht is gestart door mensen zonder horeca-ervaring, die vonden dat Utrecht behoefte had aan een ander soort café. Zo kreeg Zeezicht elke zomer een nieuwe kleur, en als er geld was werd ook het meubilair vernieuwd. "We plakten de ramen af met pakpapier en landbouwplastic en iedereen wist: 'O, Zeezicht gaat weer verbouwen'. Reclame hadden we niet nodig." Inmiddels wordt er niet meer verbouwd ('de grap was er af'), maar Zeezicht bleek een schot in de roos. De kroeg groeide uit tot een imperium waar inmiddels elf bedrijven onder ressorteren. Bos noemt Zeezicht een 'formule-café met vaste activiteiten'. "Je kunt hier eten, dinsdagavond speelt er een band, zaterdag wordt het radioprogramma 'Spijkers met Koppen' opgenomen, enzovoort. We doen geregeld marktonderzoek om het concept van het café bij te stellen. Een zakelijke manier van horeca bedrijven, zo je wilt. Maar op onze bezoekers moet het goed, vrij en makkelijk overkomen. Dat blijft ons bestaansrecht." (MS)

"Ik ben geen kroegbaas. Die is herkenbaar voor gasten en ik ben niet het gezicht van Zeezicht. Dat is het dagelijks personeel. Ik ben manager van een bedrijf." Jack Bos (1963) is sinds 1993 manager van Zeezicht. In 1981, het jaar dat Zeezicht opende, kwam hij naar Utrecht om Nederlands te studeren. "Zeezicht viel meteen op. Waarschijnlijk vanwege de ligging in de Nobelstraat, een belangrijke fietsroute naar de Uithof. En het café was nieuw en bijzonder. Groot, een kleurig en licht interieur, een bepaald slag mensen dat er werkte. Zoiets had je niet in die tijd. Ik voelde me er op mijn gemak." "Zeker in de beginjaren kwamen hier vooral alternatieve, wat oudere studenten in de Sociale Wetenschappen of Letteren. Ook niet-studenten overigens. Zeg maar het publiek ter linkerzijde, de geite-

Vergeeten poedel

Wij hadden vroeger een biljart op zolder. Als klein jongetje oefende ik dagelijks voor een hoog gemiddelde. Dat ging langzamer dan ik had gehoopt. Daarom verzoon ik een calculus die wél effect sorteerde. De poedels telde ik niet mee. Zo haalde ik scores die anderen zelfs na trouw café-bezoek niet haalden. Later leerde ik dat mijn handelwijze niet eerlijk was en in de grote-mensen-wereld zelfs gevaar kon opleveren. Wie denkt dat de calculus van de vergeten poedel alleen in de kindwereld voorkomt, moet nog maar eens goed om zich heen kijken. Het sociaal-economisch beleid van de jaren '70 en '80 hing van vergeten poedels aan elkaar. Zo kon de werkloosheid alleen binnen de perken gehouden worden door vrouwen, arbeidsongeschikten en oudere werklozen 'apart' te houden. De vakbeweging kon mooie resultaten behalen door de arbeidsmarkt steeds exclusiever te maken en de lage-lonen-banen bij het grof vuil te zetten. En dat de inkomensverdeling zo prachtig egalitair werd, kwam doordat de nul-verdieners niet hoefden te worden meegeteld. Achteraf zou je kunnen zeggen dat het sociaal rechtvaardige imago van ons land op een rekentruc berustte. Gelukkig wordt die truc nu aangepakt. Probleem is echter dat nogal wat mensen aan hun mooi-weer-calculus gehecht zijn geraakt. Daardoor zien ze de ontmanteling van de truc aan voor een reële ontwikkeling en leiden daaruit af dat Nederland naar de knoppen gaat. Bijna iedereen die wel eens triviant heeft gespeeld of een Nederlands doctoraal heeft gehaald, heeft het tegenwoordig over tweedeling en maatschappelijke ontwrichting. Ze laten zich opnieuw beetnemen en hebben niet door dat ondanks de grote werkloosheid er nu een hoger percentage mensen werkt dan in de tijd van de volledige werkgelegenheid. Van mij mag je dit naïef pessimisme noemen. Want dat de inkomensverdeling schever wordt, komt doordat steeds meer mensen een inkomen verdienen en er dus steeds minder van een inkomen worden uitgesloten. Dat de werkloosheid licht toeneemt, komt doordat de forse groei van de werkgelegenheid nog net niet opgewassen is tegen de dijkdoorbraak van vroeger 'apart' gehouden categorieën. Dat zou toch al die bezorgde gogen, logen en HP-journalisten deugd moeten doen. Maar nee, zolang ze hun kinderziekte niet echt te boven komen, zeggen ze dat Nederland op de rand van de afgrond bivakkeert. Quod non: het rekent gewoon af met de truc van de vergeten poedels. Het wordt volwassen. Nu de intelligentsia nog.

Hans Adriaansens, hoogleraar Sociale Wetenschappen

Illustrer 5

verschijnt op 21 december 1996.

Reacties, suggesties en ingezonden mededelingen
kunt u toezenden aan de redactie vóór
31 oktober 1996.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden
mededelingen in te korten of te weigeren.

Adressen

Universiteit Utrecht Bestuursgebouw
Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht
(030) 2533550 Fax: (030) 2533388

Vereniging Utrechts Universiteitsfonds
Secretaris: mw. B. van Middelkoop-
Berkhoff, Achter de Dom 20,
3512 JP Utrecht (030) 2538025

Coördinator alumnibinding
Mw. D.T.M. Majoor, Heidelberglaan 8,
3584 CS Utrecht, (030) 2534072
E-mail: d.majoor@bur.ruu.nl

Aardwetenschappen
Budapestlaan 4, 3584 CD Utrecht
Postbus 80021, 3508 TA Utrecht
(030) 2535050 Fax: (030) 2535030
E-mail: naam@earth.ruu.nl

Biologie F.A.F.C. Wentgebouw
Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht
Postbus 80088, 3508 TB Utrecht
(030) 2532276 Fax: (030) 2534526
E-mail: W.J.C. Amesz@boev.biol.ruu.nl

Diergeneeskunde Androclusgebouw
Yalelaan 1, 3584 CL Utrecht
Postbus 80163, 3508 TD Utrecht
(030) 2534851 Fax: (030) 2537727

Farmacie F.A.F.C. Wentgebouw
Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht
Postbus 80082, 3508 TB Utrecht
(030) 2537313/2532525 Fax: (030) 2513953
E-mail medewerkers: voorletters.voorvoeg-
selsachternaam@far.ruu.nl

Geneeskunde Stratum
Universiteitsweg 100, 3584 CG Utrecht
Postbus 80030, 3508 TA Utrecht
(030) 2538888 Fax: (030) 2539025
E-mail: bureau@med.ruu.nl

Godgeleerdheid Willem C. van Unnikgebouw
Heidelberglaan 2, 3584 CS Utrecht
(030) 2531853 Fax: (030) 2533241
E-mail: theology@cc.ruu.nl

Letteren
Kromme Nieuwegracht 46, 3512 HJ Utrecht
(030) 2536105 Fax: (030) 2536083 E-mail
medewerkers: voorletters.voorvoegsels-
achternaam@far.ruu.nl

Natuur- en Sterrenkunde
Princetonplein 5, 3584 CC Utrecht
Postbus 80000, 3508 TA Utrecht
(030) 2533284 Fax: (030) 2539282
E-mail: facbureau@fys.ruu.nl

Rechtsgeleerdheid
Janskerkhof 3, 3512 BK Utrecht
(030) 2537018/2537017 Fax: (030) 2537300
E-mail medewerkers: voorletters.voorvoeg-
selsachternaam@rgl.ruu.nl

Ruimtelijke Wetenschappen
Willem C. van Unnikgebouw
Heidelberglaan 2, 3584 CS Utrecht
(030) 2532044 Fax: (030) 2540604
E-mail: R.vanderLinden@frw.ruu.nl

Scheikunde F.A.F.C. Wentgebouw
Sorbonnelaan 16, 3584 CA Utrecht
Postbus 80083, 3508 TB Utrecht
(030) 2533791/2533792 Fax: (030) 2533072
E-mail: bureau@chem.ruu.nl

Sociale Wetenschappen Centrumgebouw
Zuid, Heidelberglaan 1, 3584 CS Utrecht
(030) 2534700 Fax: (030) 2531619
E-mail: bureau@fsw.ruu.nl

Wijsbegeerte Bestuursgebouw
Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht
(030) 2531831 Fax: (030) 2532816
E-mail: bureau@phil.ruu.nl

Wiskunde en Informatica
Budapestlaan 6, 3584 CD Utrecht
(030) 2531515/2533536 Fax: (030) 2518394
E-mail: achternaam@math.ruu.nl

IVLOS Bestuursgebouw
Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht
(030) 2533400 Fax: (030) 2532741
E-mail: ivlos@ivlos.ruu.nl

de arbeidsmarkt

heeft de faculteit Sociale Wetenschappen een aio aangesteld voor een kwalitatief loopbaanonderzoek. "Sommigen accepteren een baan op mbo-niveau", vertelt Kops, "bijvoorbeeld als groepsleider. Ze doen dat in de hoop te kunnen doorstromen. Anderen willen per se meteen op leidinggevend niveau aan de slag. De vraag is welke strategie nu de meeste kans op succes biedt. Zowel opleidingen als studenten worstelen met dergelijke vragen."

Klankbord

De faculteit Rechten probeert via een alumni-raad de aansluiting met de arbeidsmarkt te verbeteren. "Ongeveer een jaar geleden kwamen we tot de conclusie dat we te weinig contact hadden met 'het veld'", aldus Joop Schipper, initiatiefnemer van de raad. "We hadden behoefte aan een klankbord." Besloten werd een clubje op te richten van twintig afgestudeerden met zo'n vijf of zes jaar werkervaring, om eens in de zoveel tijd bij elkaar te komen en ervaringen rond werk en studie uit te wisselen. Dat bleek geen enkele moeite te kosten. "Het enthousiasme is buitengewoon groot. Wij wilden twee keer per jaar bij elkaar komen, maar dat vonden

ze zelfs te weinig. Discussies lopen vaak uit en er wordt diepgaand doorgepraat. Het overtreft onze stoutste verwachtingen." Via de raad brengen de alumni kennis en ervaring uit diverse bedrijven en organisaties binnen, maar de alumni hebben er zelf ook iets bij te winnen. "Wij kunnen ze stagiaires bieden", aldus Schipper, "en vaak is een stage een goedkope mogelijkheid om iemand een tijdje op proef te hebben." Om faculteiten van elkaars expertise op het gebied van arbeidsmarktprojecten te laten profiteren wordt op dit moment op centraal

"Er is veel belangstelling voor die informatie. Zowel bij de opleidingen als bij studenten. De uitkomsten van dat onderzoek kunnen bovendien als basis dienen voor andere projecten rond de aansluiting universiteit-arbeidsmarkt."

Oxford

Waar het gaat om de arbeidsmarkt voor Utrechtse afgestudeerden mag het zogenoemde Oxford project zeker niet onvermeld blijven. Oxford is een organisatie in oprichting waarin de Universiteit Utrecht, de gemeente

vraag kunnen voldoen. De freelancer kan gemeubileerde ruimte huren voor de duur van zijn opdracht. We spelen in op de flexibiliseringstrend", aldus Doosje. "Mensen die net zijn afgestudeerd willen graag een vaste baan maar degenen die al wat langer werken zien vaak wel wat in een freelancers bestaan." Of Oxford echt een gat in de markt is, zal nog moeten blijken tegen de tijd dat het project operationeel wordt. "We mikken op begin '97", zegt Doosje. Hij heeft er alle vertrouwen in.

Meer informatie over aansluiting studie-arbeidsmarkt:

Onno Möller, Budapestlaan 6, 3584 CD Utrecht, tel. (030) 2533536, fax (030) 2518394, e-mail o.moeller@math.ruu.nl. Informatie over Oxford: e-mail: werkplan@knoware.nl

"Geestdrift alumni overtreft stoutste verwachtingen"

niveau gewerkt aan de coördinatie van de verschillende initiatieven. "Het is zeker niet de bedoeling dat alles centraal geregeld gaat worden," aldus Onno Möller, die belast is met het project, "maar ik kan wel mensen met elkaar in contact brengen." Möller wil kijken of het mogelijk is om bij alle faculteiten een arbeidsmarktonderzoek te starten.

en de Hogeschool van Utrecht participeren. "Het is de bedoeling dat er ergens in de stad een gebouw komt dat gaat fungeren als een soort marktplaats voor kennis", vertelt Sibe Doosje, een van de bedenkers van Oxford. "Kleine bedrijven en organisaties kunnen daar in contact komen met hoger opgeleiden die op freelance basis aan hun specifieke kennis-

Drie afwijzingen op één dag

"Ik heb me vooral laten leiden door mijn interesse", benadrukt Aart-Jan van Amerongen (28), "niet zozeer door wat ik ermee zou kunnen." Hij studeerde in 1994 af op de specialisatie Communicatiekunde bij Algemene Letteren en zijn interesse - moderne elektronische vormen van communicatie, zoals Internet - blijkt goed in de markt te liggen. Toch vond hij niet direct de ideale baan.

Na een paar maanden reizen volgde het uitzendcircuit. Ondertussen solliciteerde hij naar 'echt' werk. "Af en toe werd ik wel mismoe-dig", vertelt Van Amerongen. "Eén keer kreeg ik drie afwijzingen op één dag. Maar al was het uitzendwerk niet altijd even inspire-rend, het is toch beter om in ieder geval iets te doen. Je komt in een werkritme, je hoort nog eens wat en het komt gemotiveerder over."

Na een half jaar had Van Amerongen zijn eerste baan bij het computerbedrijf Pecoma. "Dat bleek een domper. Zo'n commerciële omgeving viel erg tegen. Ik wilde alles heel academisch aanpakken. Eerst een doel-groeponderzoek doen en dan pas voorlichtingsmateriaal maken. Maar de baas dacht daar anders over. Binnen twee weken moest het af."

Nu heeft hij een plek gevonden die beter bij hem past: technisch redacteur bij SARA, het computerrekenencentrum van de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit. Van Amerongen voorziet het besturingssysteem van handige documentatie zodat onderzoekers optimaal gebruik kunnen maken van de supercomputers. Hij is er bij toeval ingerold. Toen hij voor zijn eerste werkgever moest

kijken naar de mogelijkheden van Internet als vacaturebank kwam hij de vacature tegen. Van Amerongen is goed terechtgekomen,

mede dankzij de cursus Arbeidsmarkt oriëntatie bij de faculteit Letteren. "De cursus vergemakkelijkt vooral de eerste stap naar

de arbeidsmarkt. Deze is het moeilijkst omdat werkgevers nu eenmaal graag iemand met werk-ervaring hebben. "Maar", voegt hij eraan toe "mijn eigen sollicitaties waren vrij gemakkelijk. Prettige gesprekken in een ontspannen sfeer." Dat hoort hij wel eens anders. "In de bankwereld ken ik mensen die er vier kilo lichter vandaan komen." De studie zelf kan zo blijven als die is. Praktische vaardigheden leer je wel in de praktijk, denkt Van Amerongen, daar is de universiteit niet voor. "Een academische opleiding moet toch uitstijgen boven een hbo-opleiding." Wat hij wel gemist heeft, is begeleiding direct na de studie. "Vooral in die eerste periode hebben veel mensen daar behoefte aan. Maar dan is er ineens niets meer. Het zou goed zijn als de universiteit daar iets aan deed."

Aart-Jan van Amerongen: "...zijn commerciële omgeving viel erg tegen."

Letteren

De faculteit Letteren verzamelt sinds 1987 informatie over de arbeidsmarktpositie van haar afgestudeerden. Een jaar na afstuderen ontvangen zij een vragenlijst. Tweederde van de afgestudeerden heeft dan een baan en drie procent van de niet-werkenden is niet beschikbaar voor de arbeidsmarkt. De meeste werkenden hebben hun baan niet gekregen via advertenties in de krant: dat gaat op voor slechts 16 procent. Belangrijker zijn het uitzendbureau (19 %) en het eigen netwerk (20 %). Via open sollicitaties kwam 13 procent aan een baan. Steeds minder afgestudeerden komen in de traditionele beroepssectoren onderwijs (17%) en onderzoek (6%) terecht.

Tabel: Sectoren waarin Letteren-afgestudeerden een jaar na afstuderen werkzaam zijn, in procenten van het totaal aantal werkenden.

Sector	%
onderwijs	17
onderzoek	6
educatieve sector	3
culturele sector	7
uitgeverij	2
journalistiek	7
voorlichting/pr/reclame/marketing	9
automatisering	4
dienstverlening	20
bibliotheek/archief/musea	4
overige	19
onbekend	2
totaal	100

Bron: Een jaar na afstuderen, juli-december 1994, enquête nr 15 afgestudeerden Letteren, faculteit Letteren, Universiteit Utrecht, 1996.